

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Deželni zbor.

Novoizvoljeni deželni zbor se je sešel včeraj, v petek, k svojemu prvi seji. Umljivo je, da je vladalo velikansko zanimanje za prvo sejo, ker je vse hotelo videti nove poslance. Galerije so bile nabito polne, a nenavadna zakasnitev — seja je bila napovedana na 11. uro, pa se je otvorila šele okrog poldneva — je nestrpnost še pomnožila.

Navzoči so bili vsi poslanci razun Žitnika, ki je bil zadržan pri seji proračunskega odseka državnega zbora. Prišel je tudi ljubljanski škof kot virilist. Sredino zbornice so zasedli liberalci, desnice klerikalci, levico pa Nemci.

Deželni predsednik baron Schwarz otvori zasedanje s sledečim nagovorom: „S cesarskim patentom z dne 22. marca je bil sklican novoizvoljeni deželni zbor vojvodine Kranjske v postavno posvetovanje. Čast mi je povodom otvoritvene seje spoštljivo pozdraviti cenjene gospode poslance v imenu cesarske vlade. (Isto pove tudi nemško.)

Cenjena gospoda! Vi ste sprejeli novi mandat iz rok volilcev v važnem trenutku; veliko je pričakovanje in posebno važno in odgovorno bode torej vaše delovanje. Občno je prepričanje, da mora biti konec neplodnemu stanju zadnjih šestih let in da se morajo vsi poklicani faktorji prizadevati, da se odstranijo ovire nasprotujoče rednemu delovanju deželnega zastopstva.

Ce vas torej zdaj prosim: „Sklenite čim preje preosnovo deželnega reda, oziroma spremenitev volilnega reda za deželni zbor in odpravite s tem vzrok dolgoletnega prepira“, izrekam to, kar vi, cenjena gospoda, čutite sami v svojih srcih, ki brez razločka bijejo za blagor prebivalstva in kar bode našlo živahen odmev v celi deželi.

(Nemško.) Cenjeni gospodje! Avstrijski narodi se pripravljajo, da slovesno počaste dogodek, ki mora ganiti in navdušiti vsa sra. Ta dogodek da priliko častitim gospodom zastopnikom dežele Kranjske, da pripomorejo svoj del k splošnemu slavnostnemu veselju tako, da dajo deželi mir.

(Slovensko.) Cenjena gospoda! Jaz sem prepričan, da se udeležite z navdušenjem splošnega veselja v jubilejski dobi s tem, da priredite v deželnem zastopstvu pogoje za

skupno in mirno delovanje v korist ljubi domovini. Podpirati in pospeševati to delovanje bo vedno vladi skrb in dolžnost.

Naznaniti imam visoki zbornici, da so Njega Velikanstvo presviti cesar najmilostneje blagovolili imenovati deželnim glavarjem za vojvodino Kranjsko gospoda deželnega poslanca, dvornega svetnika Frana Šukljeta, njegovim namestnikom v vodstvu deželnega zbora pa gospoda deželnega poslanca Leopolda barona Liechtenberga. Čestitam vam, prečastiti deželni glavar, povodom tega Najvišjega imenovanja in izrekam svoje veselje, videti vas na tem odličnem mestu, ker vaše temeljito znanje in vaša bogata parlamentarna izkušnost zajamčita objektivno in odločno poslovanje.

(Nemško.) Tudi namestnika gospoda deželnega glavarja v vodstvu deželnozbornskih poslov, gospoda barona Liechtenberga, najsrčneje pozdravljam. Prepričan sem, da bo podpiral gospoda deželnega glavarja.

(Slovensko.) Velečenjeni gospod deželni glavar! V smislu § 9 deželnega reda bodete sedaj v navzočnosti vseh gospodov deželnih poslancev obljubili, da se bodete držali zakonov in da bodete svoje dolžnosti vestno izpolnjevali. Jaz vas prosim to slovesno v moje roke obljubiti.

Novoimenovani deželni glavar Šuklje je storil obljubo zasedel svoje mesto. V svojem nagovoru je naglašal, da je za uresničenje narodnega in deželnega napredka nujno potrebno, da imajo v njegovo postopanje zaupanje vsi poslanci. Obljublja, da hoče biti strogo pravičen in nepristranski. Od deželne vlade pričakuje izdatne podpore delovanju deželnega zbora in deželne uprave. Deželnemu zboru je treba resnega dela in prva točka, na katero se mora osredotočiti to delovanje, je izprememba deželnega volilnega reda, katerega je treba izpremeniti v demokratičnem zmislu, kar je na Kranjskem tem lažje, ker indirektni davek pri nas tvori več kakor 40% deželnih dohodkov. Če je bilo drugje mogoče sporazumljenje za ugotovitev volilne reforme, mora isto biti mogoče tudi pri nas.

Izmed drugih nalog, ki nujno čakajo rešitve, je omenjal razne melioracije, napeljanje vodovodov, popravo in napravo cest, železnic, preosnovo deželne blaznice, pomnožitev bolnic in hiralnic ter povzdigo šolstva.

Obrnjen proti nemški levici nadaljuje nemško in se spominja nove železniške zveze z Dalmacijo, ki more, dobro izrabljena, prinesiti deželi veliko gospodarskih koristi. Izraba vodnih moči more zagotoviti industriji lep razvoj. Z ozirom na veleugodni položaj dežele ob veliki trgovinski poti med srednjo Evropo in Vzhodom zagotavlja lep napredek, ako se dežela dvigne na tisto stališče, katero ji nakazuje ta položaj. Seveda se ne sme zamuditi sedanje ugodne prilike, kar bi bil greh na usodi naše domovine.

Nato govori zopet slovensko opozarjajoč na šestdesetletnico cesarjevega vladanja, katera naj bi se praznovala po tolikih strankarskih bojih z resnim skupnim delom za blagor domovine. Konča s trikratnim slava-klicem cesarju, kateremu so se slovenski poslanci odzvali z „živio“ in „slava“, Nemci po s „hoch“.

Ko se je nato baron Liechtenberg zahvalil za imenovanje kot namestnik deželnega glavarja, so poslanci storili obljubo.

Za reditelje so bili izvoljeni baron Apfaltrern, Pirc in Pogačnik, za overovatelje pa grof Barbo, Mandelj in dr. Novak.

Nato se je izvršila volitev deželnega odbora.

V veleposestvu je bil z 9 glasovi izvoljen dosednji deželni odbornik grof Barbo. Ena glasovnica je bila prazna. Grof Barbo sprejme volitev.

V skupini mest in trgov je bilo oddanih 10 glasov, in izvoljen je bil dr. Tavčar z 9 glasovi, ena glasovnica prazna. Dr. Tavčar sprejme.

Skupina kmetijskih občin je izvolila dr. Lampeta s 13 glasovi, ki je tudi sprejel izvolitev.

Iz cele zbornice je bil izvoljen s 26 glasovi dr. Šusteršič. Oddanih je bilo 35 glasov in 9 glasov dobi Plantan. Dr. Šusteršič izjavlja, da sprejme izvolitev, toda le za toliko časa, dokler stranka ne bo imela za to mesto drugega jurista, potem takoj odstopi.

Namestnikom so bili izvoljeni: iz veleposestva baron Apfaltrern z 9 glasovi, iz mestne kurije dr. Triller z 9, iz kmetijske Košak z 12, iz cele zbornice pa Jaklič s 14 glasovi (8 Plantan, 1 Demšar, 11 praznih).

Deželni glavar prečita nato nujni predlog

LISTEK.

Kos življenje.

Spisal S. M.
I.

Mladi koncipist Meden se je zaročil v svojem domačem kraju. Čisto revno šiviljo si je izbral, revno in lepo, kakor ji ni še videl enake. Drugod je služboval, ko se je bližal veseli svatovski čas. Samo sebi je živel in samo njej, podoben je bil natanko človeku, ki bi živel kje daleč stran od ljudi, ki bi se nikoli z nikomur ne sestajal, ki bi nikoli ne pogledal v tisto gnečo in v tisto ljudsko vrvenje, v tisti večni in vsakdanji lov za srečo.

Ves prosti čas je preživel doma in pisal dolga, dolga pisma svoji zaročenki. Včasih je polnil vse vrste z vriskajočim veseljem, slikal je bodočnost, opisoval srečo, ki sije v življenje, kakor veliko in neskončno solnce. Včasih pa se mu je zdela sreča daljna in takrat je pisal žalostno. „Zdi se mi včasih, da pozabiš name, da se me ne spomniš cel dan. Danes n. pr. še ni bilo k meni tvoje misli in tako sem čisto sam sredi tega večera. Jaz namreč dobro vem, kdaj pridejo k meni tvoje misli, zdi se mi, da jih čutim... In vesel sem ob taki priliki, nocoj pa sem žalosten. Zakaj pa se ne domišliš, zakaj pa me pušiš tako samega in pozabiš name — na zaljubljenega fanta?...“ Tako so se razlivala po vseh listih sama čustva, nobenih novic ni bilo, nobenih zunanjih dogodkov

nikjer. To je bilo vse daleč od sveta, godilo se je med dvema osebama, historija polna čustev je tekla svojo sentimentalno pot. Tisti večer pa se je bila dogodila izjema.

Meden je šel svojo pot proti domu in nasproti mu je prišel Traven.

„Kaj pa delaš tukaj, Traven?“

Meden se je bil začudil in je ponudil desnico.

„Pri sestri sem bil in se peljem jutri dalje. Neumna je zveza vlakov; samo dve uri sem se šele vozil, zdaj pa moram čakati do jutra.“

Šla sta dalje in Traven je pogledal na uro.

„Kaj si že večerjal?“

„No, nisem. Domov grem, da naročim nekaj gospodinji, potem pa greva lahko skupaj.“

Tako sta šla do hiše, kjer je stanoval Meden, in potem nazaj. Večero se je, delavci so šli iz tovarn, dekleta so se vračala domov z dela, vesela so bila in razpoložena, kakor bi se vračala z zabave. Meščani pa so hodili ob tej uri vun. Dekleta so šla na promenado dobro napudrana, široke slamnike na glavi z velikim številom rož, gledale so zelo pomembno izpod svetločrno pobarvanih trepalnic in gestikulirale so in se smejale, so imele pač priliko pokazati svoje bele vstavljene zobe.

„To je meščanstvo!“ je rekel Meden, ko jih je šla mimo velika gruča. „Do dvajsetega leta imajo študente, potem jih ti več ne marajo in zato dobe naddvajsetletne gospodične resne misli. Zdaj se prično resno ženiti, zdaj gledajo trezno okoli sebe, a lepota in vsa njihova privlačnost

gine kar vidoma. Preko ene noči se pokaže pod vsakim očesom gubica, potem se pridruži druga in tretja. In neprijetna in neprijazna poteza se začrta od ust gor mimo nosu, črni postajajo zobje in se drobijo... treba je umetnosti, da človek še lahko govori o dvajsetih letih...“

Dekleta so odšla mimo, močno je dišalo po parfumu, še so se čuli afektirani izrazi in prisiljeni smehi.

„Jaz sem občeval več časa z naddvajsetletno blondinko, a nisem mogel nikoli konstatirati njene starosti. Nekoč pa se je hvalila, da so ji peli dijaki že serenade, ko je bila stara trinajst let. Povedala je pomotoma tisto letnico in natihiem sem bil preračunal, da je že silno dolgo od tiste serenade. No, nekatere punce imajo smolo...“

Prišla sta bila na gostilniški vrt in tam so že gorele svetilke. Veše so že tudi letale okoli njih, zaletavale se vanje in padale na tla. Nekaj gostov je sedelo pri mizah, natakara je stala ob belo pregrnjeni mizi v kotu vrta in popravljala šopek, ki je stal na njej.

„Dober večer, gospoda!“

Pogledala je z velikimi svetlimi očmi in se nasmehnila. Sedla sta k tisti mizi, kjer je stala natakara in si naročila večerjo in pijačo.

„Kako ji je pa ime? — je vprašal Traven.

„Gretka. To je res Gretka, prišla je od bogvekod, vedno se takoj zagovori, ko pripoveduje o svoji minulosti. Pa je lepa.“

„Spokorjena Magdalena menda...“

Nasmehnila sta se oba in Greti je prinesla večerjo.

dr. Šusteršiča, barona Schwegla in dr. Tavčarja v zadevi volilne reforme, ki se glasi:

„Deželni zbor skleni: Deželni red in deželni volilni red se imata spremeniti v tem smislu, da se omogoči vsem slojem prebivalstva sodelovanje pri deželni zakonodaji in upravi.

Izvoli se ustavni odsek 12 članov in 3 namestnikov, kateremu se naroča, da izdela zakonska načrta v predstojecem smislu in poda v najkrajšem mogočem času svoje poročilo.

V formalnem oziru se predlaga, da se ta predlog obravnava kot nujni v smislu § 21. pravilnika. V Ljubljuni, 27. marca 1908.“

Po utemeljevanju dr. Šusteršičevega, ki je naglašal, da je nujni predlog vložen po sporazumu vseh treh strank, in želel, da naj bi volilna reforma, ki je bila dosedaj bojni predmet zbornice, izšla iz nje kot sad kompromisa in pogoj resnega in mirnega dela, se nujni predlog brez nadaljne debate sprejme s o g l a s n o.

V ustavni odsek so bili izvoljeni: Barbo, Eger, Jaklič, Krek, Lampe, Liechtenberg, Plantan, Povše, Schwegel, Šusteršič, Tavčar, Triller, namestnikom pa: Demšar, Gangl in Margheri. Predsednikom odseka je bil izvoljen dr. Krek, namestnikom pa baron Liechtenberg. Prva seja je bila včeraj popoldne ob 4. uri.

Poročilo deželnega odbora o deželnozbornskih volitvah se na predlog barona Schwegla odstavi z dnevnega reda.

Druga seja deželnega zbora je bila danes ob 11. uri dopoldne.

Slovenci in balkanska federacija.

(Dalje.)

„Narodi mladi, junaški, velikodušni, toda lahkoživi, slabo organizirani, malo civilizirani se puste voditi od mogočnih sosedov, da bi dobili kakšen teritorij v odmeno za njihov servilizem, taki so ex-podložniki sultanovi, ki bi si radi razdelili to, kar je ostalo njihovemu nekdanjemu gospodarju.“ (Ch. Sancerme.)

Da bi se obišla ta ljubosumnost med Bolgarijo in Srbijo ter deloma Grško, da se odpomore neznosnemu stanju macedonskega prebivalstva, da se prepreči vedno klanje in morenje, je treba dati Macedoniji avtonomijo: „To solucijo bi vsprejeli z veseljem, kajti ako jim že ne da ozemlja, za katero tekmujejo med sabo, da jim vsaj definitivno obliko, neodvisnost in organizacijo.“ (Ch. Sancerme.)

„Balkan balkanskim narodom“, se glasi deviza, narodom na Balkanu avtonomijo, je edina rešitev večnih nemirov.

„Ako se hoče končati vojske, ustanoviti na zemlji kraljestvo ljubezni, kaj se naj stori z Jugoslovani!? — Hoče-li se nasprotno storiti velikansko vojaško konfederacijo, ki naj bi držala balanso Evrope — zopet Jugoslovani!“ (Millet: Souvenir des Balkans.)

Najbolj preporna točka v jugoslovanstvu je za Slovence makedonsko vprašanje, ureditev makedonskih in sploh turških razmer na Balkanu. Vendar dočim se o nas Slovenceh ne more reči, s kom bomo delili svojo bodočo zgodovino, kam bomo gospodarsko in politično priključeni, v koliko bomo ostali pod nemško-italijanskim vplivom in močjo, se da o Macedoncih že danes z gotovostjo trditi, da se bo začela njihova narodna individualnost najlepše razcvetati in se krepiti, takoj ko se izvede kakoršnakoli reforma, ki bi odgovarjala le malo današnji socialni po-

trebi. Da pa bode prišlo do spremembe v Turčiji smo lahko uverjeni, saj je šele sto let, odkar obstoji Bolgarija, saj je ravno pred kratko došla Kreta avtonomijo, in ako si pokličemo v spomin zadnjo veliko revolucijo v sultanovem cesarstvu, ki je bila le s silo in težavo vdušena, ako pomislimo, da se ravno v naših dneh tamošnje prebivalstvo bori na življenje in smrt za svobodo, da postaja celo ljubosumnost med velesilami radi tega vprašanja vedno večja, tedaj nas pač vse te okoliščine le še potrjujejo v našem mnenju.

Najbolj gotova rešitev makedonskega vprašanja je skoro, da dobi dežela svojo avtonomijo. Da bi se Makedonija delila, je nemogoče radi nevršljivosti, da bi se priključila cela kaka država v upravo, je še manj verjetno, da bi ostalo samo pri obljubah Porte in se v upravi ničesar bistvenega ne spremenilo je vsled velikega pritiska od vseh strani tudi bolj težko, torej bo končno sultanova vlada prisiljena dati deželi posebno kolikortoliko samostojno upravo. S tem pa dosežemo skoraj makedonski Slovani svoj cilj in v pokrajino se zopet povrne mir, ki bi gotovo ogromno pripomogel k hitremu povzdigu in blagostanju. Ako tedaj dobi Makedonija samoupravo, je jugoslovanstvo s tem v vsakem oziru ojačeno in zopet korak bliže jugoslovanski federaciji.

Kakor je postala Kreta z avtonomijo za vselej izgubljena za Turčijo in se približava Grški, tako bi se tudi Makedonija po malem oslobodila turškega vpliva in delovala v korist jugoslovanskih plemen. S tem bi se pa tudi nemške nakane na vzhodu izdatno okršile in zadele na novo nepričakovano odporno silo.

Na ta način bi bila šele umožnjena ideja, katero so gojili veliki naši pradedje, namreč stvariti jugoslovansko državo seveda v novejši, moderni obliki namreč jugoslovansko federacijo, po zgledu zedinjene Italije, ali pa Nemčije. V koliko je ideja doslej dozorela in v koliko dozoreva, se ne da reči, gotovo je le, da bi s tem bil položen prvi kamen, na katerem bi se zidala jugoslovanska in bodisi tudi samo ekonomska federacija, ako bi že politična načela tako divergirala.

Neslovanski narodi na Balkanu.

Omenili smo že, da je orijentsko vprašanje eno najvažnejših točk današnje evropske zunanje politike in da je v to vprašanje zapletena razen Egipta, Male Azije, predvsem Makedonija in sploh evropska Turčija. In tako rečemo lahko, da tvori ravno balkanski poluotrov najvažnejši del tega bližnjega vzhodnega vprašanja. Da pa omenjamo Slovence v tem za nas važnem vendar dosedaj žalibog še popolnoma tujem in malo uvažujem vprašanju, nas sili ta okolnost, da tvorimo Slovenci ravno skrajno severozapadni del Balkana in da se naš sedanji politični položaj, narodni razvoj predvsem lahko primerja z bosenskim in makedonskim vprašanjem, od katerih se razločuje le v tem, da sta oni vprašanji celotni, da omenjeni deželi ne samo upata, ampak sta celo prepričani o svoji bodoči avtonomiji, slovensko vprašanje je pa do sedaj žalibog še predvsem lokalnega pomena in da nikakor ne moremo vedeti, kaj nam prinese bližnja prihodnost, kam nas zopet potisne usoda, oziroma kam nas pripelje naša malodušnost, popustljivost in bojzljivost. Ker pa zadene balkansko vprašanje ne samo Slovane, ampak tudi neslovanske prebivalce, tedaj nam bodi dovoljeno par vrstic o tujerodnih naših sosedih na jugu.

Razen Slovanov so najštevilnejši na Balkanu Grki in imajo vsled prijateljstva z romanskimi narodi in dobrimi odnošaji z velesilami jako ugodno stališče. S svojo

samostojnostjo so si opomogli na gospodarskem polju toliko, da tekmujejo njihove trgovske ladje, njihova trgovina, ki je bila že prej precej pomembna, z vsem ostalim trgovskim svetom. Tudi politika in bližnja bodočnost jim prinese, kakor že omenjeno, Kreta v okrilje in patronat.

V Mali Aziji in Makedoniji razvijajo Grki največjo delavnost in živahnost, grade šole vseh vrst in delajo z denarjem in silo za svojo propagando. Vsled tega zadenejo na ljut odpor s srbske, bulgarske ali pa makedonske strani, ki provzroča mnogokrat krvave prizore, katere vendar zna grška vlada, ki se poslužuje, francoskega, angleškega in nemškega tiska, izbornu zaviti in končno celo v svoj prospeh obrniti. V notranji deželi se o grškem življu ne more dosti govoriti in je posebno med Albanci čisto umeten, dočim so pa ob obrežju Grki precej kompaktno naseljeni in zato tudi zelo vplivajo na notranje kraje.

Grki so pri Turkih, posebno pa še pri Mladoturkih jako priljubljeni kljub zadnji vojski. To prijateljstvo, oziroma tudi egoizem, nam jasno potrjuje vodja mladoturške stranke Ahmed Riza, ki živi v Parizu in izdaja tam mladoturško glasilo „Mechveret“ v francoski in turški izdaji. Ta jako izbražen mož, kateremu se je celo ponujalo konzulatno mesto in veliko vsoto denarja, ako opusti mladoturško stranko se je izrazil napram grškemu publicistu sledeče: „Jaz sem edini Turek, ki sem se izrazil že koj v začetku, da je Tesalija vaša...“

Enoličnost naših interesov nas mora po mojem mnenju i po vojski vzpodbujati, da se zedinimo zoper naše skupne sovražnike, Slované. In kar se tiče nas, mi sledimo zvesto temu načrtu. Grki so bili vedno naši najboljši prijatelji, dasi ne najbolj koristni...“

Ne pozabite, Grki, da imate vi istotako velikih interesov v Turčiji, izmed katerih je glavni interes ustaviti napredovanje slovanskih plemen, uničiti nevarnost, ki nam preti nas popolnoma ugonobiti in v istem času nas oropati moči za vedno. Moja bojazen je, to vam ponavljam, slovanska invazija, vpad teh novih barbarov, ki hočejo ustanoviti žalibog kakor mi absolutno monarhijo.“

Vpoštevanja vreden narod so Albanci, katerih bo po številu približno toliko kakor Slovencev. Albanci so razvili v zadnjem času jako živahno agitacijo po svojem časopisu v Italiji, na Francoskem in v Belgiji. Podrobneje spuščati se v albanske razmere, je težko, zato naj zado- stujejo naslednje vrstice, ki jih je namenila „Albanija“ (Bruselj) onim, kojim so razmere in odnošaji albanskega naroda nepoznani: „Na jugovzhodu Evrope se razprostira velik poluotok Balkan. Na tem poluotrovi se imenuje en del (zapadni del) Albanija. Je to gorata in hribovita dežela, kjer vlada temnejša polt in izrazite poteze. Zemlja je bogata in plodnosna. Prebivalce Albanije imenujejo Albance, katerih je po številu tri milijone. So to močen, zdrav, zaupljiv narod, ki ljubi umetnost in poezijo že iz narave, ne da bi vedel o nji. In ta narod umira lakote.“ Na to opisuje kratko zgodovino in zaključuje: „Po Skanderbegovi smrti, pade Albanija zapuščena od vseh pod turški jarem kakor ostali narodi na Balkanu; toda Srbi, Bulgari in Grki so šli servilno v ta jarem, le Albanci sami so kazali vedno voljo se osvoboditi. V teku štirih stoletij je več kakor štirideset vstaj albanskega naroda zabeleženih z rudečo barvo v zgodovini otomanskega cesarstva“. Končno zahteva: „Avtonomijo Albanije pod protektoratom kakšne velesile.“ (Sledi.)

Dalje v prilogi.

Drobna je bila in primeroma velika, nekaj posebnega je bilo na njenem obrazu, frizuro je imela veliko in izizvajajočo.

„Jaz vas pa poznam!“

Traven ji je pogledal ostro v oči, in Greti je zardela.

„To se vi motite...“

Odšla je in Traven se je smejal.

„O Gretke, Gretke!...“

Potem sta večerjala in potem pila. Meden je hotel kmalu oditi, a Traven ga je ustavil.

„Nič ne hodi nocoj, jaz ti bom še kaj povedal to noč. Treba je, da še malo pijem, in potem bom lahko govoril.“

Meden je ostal in je pil dalje. Ljudje so odhajali z vrta, Greti je nosila z miz prazno posodo in je potem odšla na drug konec vrta, kjer je bilo čisto temno. Tam je sedla k nepregrnjeni mizi, podprla je z desnico glavo in se je zamislila.

Malo sape je bilo ostalo v poljih, tudi preko ko- stanjev je potegnila. Zašumelo je v vrhovih, tuintam se je zamajala na tleh črna senca.

„Ti se boš zdaj oženil in boš poročil Anko. To je namreč včasih dovezetno dekletu in včasih prevzetno in hladno do smrti. Ima pač muhe...“

Traven je vzel klobuk, ki je bil poleg njega na stolu in ga del na glavo.

„Jaz ti moram še kaj povedati prej, predno se boš oženil...“

„Nič ni treba praviti, prosim te! V tem slučaju, vi- diš, nima minulost popolnoma nobenega pomena. To sem prečrtal in izbrisal...“

Meden je izrazil svoj prej storjeni sklep in se je igral nekoliko nervozno s čašo, ki je stala pred njim.

„No, je že res! Pa se lahko dogodi, da stoji kdo včasih in položi kaj nelepega na krožniku pred tebe — iz Ankinе minulosti kaj, belouško s strto glavo, tri ščurke... Boš videl, kako je slabo prečrtano in izbrisano... Sicer se pa to tiče zlasti mene in jaz govorim v interesu naji- nega znanstva.“

Traven je natočil v čaše vina, sam je izpil in pokli- cal natakario.

„Gretka, prinesite vina!“

Greti je vzela z mize steklenico in je odšla. Prinesla je napolnjeno nazaj in je šla na svoje prejšnje mesto in sedla. Čisto temno je bilo tam, samo njen blede obraz se je videl sredi tiste noči.

„Veš, znanec Franc, jaz sem ljubil včasih Anko. In tudi ona me je ljubila — pa sem uničil vse. Vso tisto ljubezen, vse tiste sanje popolnoma lahkomišljeno. Ne vem zakaj, mislim, da mi je prišlo nekoč tako na pamet. Mo- goče sem hotel biti prost, neodvisen od vsakogar, dogodil se je bil morda neprijeten slučaj, ki ga nisem hotel deliti z nikomur.“

Potem se je bil Traven zamislil.

Mirno so gorele po vrtu luči, par gostov je še se- delo pri oddaljeni mizi, govorili so poltiho in se včasih na glas smejali. Tuintam je potegnila sapa preko vrhov,

zašumelo je po vejeh, na široko so se zamajale velike črne senice.

„No, jaz sem jo ljubil...“

Vzdihnil je bil Traven, prijel je za steklenico in na- točil vina.

„Še mi je včasih čudno... pa zdaj mi ne bo več, zdaj bo tvoja žena.“

Meden je molčal in se spomnil vseh dogodkov s Travnom in Anko po vrsti. To je bila že davna slutnja in zdaj je bila opravičena.

„To sem vedel, da sta se ljubila... No, to je bilo...“

Trčila sta in sta pila in potem plačala. Zadnja sta odhajala z vrta in že zelo pozno je bilo tedaj. Zunaj po mestu je bilo vse mirno, po vogalih so gorele luči in tu- intam je šel mimo zaspan policaj.

„Kadar boš poročil Anko, potem pazi nanjo! Niko- gar ne pusti z njo na samem, zakaj čudno postane člo- veku pred Anko; popolnoma pozabi na marsikaj, pozabi prijateljstvo in znanstvo.“

Vstavila sta se pred hotelom, kjer je prenočeval Traven in podala sta si roke.

„Tudi z mano ne pusti Anke, ako bi morda hotel slučaj. Čudne stvari pridejo nad mene, kadar stojim sam pred Anko.“

Podala sta si roke in Meden je odšel.

„Pijan je“ — je mislil in se ni zmenil za njegove besede. Tesneje se je zavil v površnik in hitreje je na- daljeval svojo pot. Ko je prišel v svojo sobo, je prižgal

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor začne zopet svoje zasedanje dne 2. aprila. Za prvo sejo je določen sledeči dnevni red: 1. Poročilo imunitetnega odseka. 2. Poročilo jubilejnega odseka, v katerem se predlaga, da naj se dovoli 100 milijonov za starostno in onemoglostno zavarovanje. 3. Razprava o dopisu ministrskega predsednika o imenovanju poljskega ministra-rojaka. Ker pa se vložijo več nujnih predlogov, seveda ne bo mogoče priti tako hitro do tega dnevnega reda, ker se morajo prej rešiti nujni predlogi. Tudi poročilo vojnega odseka o dovolitvi vojaških novincev se bo obravnavalo kot nujni predlog, ker se sicer stvar preveč zakasni. Proračunski odsek še ni dokončal svojega dela, zato tudi ne bo mogoče pravočasno dokončati proračunske razprave v zbornici, vsled česar predloži vlada začasni proračun. Pred Veliko nočjo bo zasedanje trajalo samo do 11. aprila, in v tem času se mora rešiti vsaj predloga o dovolitvi vojaških novincev.

Ministrstvo javnih del.

Kot sekijski načelnik štirim sekijskim novoustanovljenega ministrstva javnih del so imenovani: za tehnično stavbno sekcijo dr. Berger; za administrativno stavbno sekcijo grof Wickenburg, dosedaj sekijski načelnik v naučnem ministrstvu; za montanistični oddelek pl. Weborn, dosedaj sekijski načelnik v poljedelskem ministrstvu; za obrtno pospeševalni oddelek dvorni svetnik Müller iz naučnega ministrstva.

Proračunski odsek.

V proračunskem odseku se je sedaj obravnaval proračun naučnega ministrstva. V ponedeljek je imel nemški odsek devetorice posvetovanje, na katerem se je sklenilo zavzeti odločno stališče proti ustanovitvi nemških vseučilišč, v prvi vrsti proti ustanovitvi češkega vseučilišča na Moravskem, pa tudi proti vsem drugim. Nemci bodo glasovali samo za ustanovitev nemškega vseučilišča na Moravskem.

Poročevalec Bilinski se je pač izjavil za ustanovitev češkega vseučilišča na Moravskem ter poudarjal, da je italijansko in rusinsko vseučiliščno vprašanje aktualno, a o slovenskem vseučilišču se je izrazil neugodno, češ, slovenski poslanci bodo že sami vedeli, kakih predpogojev je treba za ustanovitev vseučilišča.

O znani Wahrmondovi zadevi se je izrazil, da je dr. Wahrmondov nastop obžalovanja vreden, a da je bilo ravno tako tudi nesrečno posredovanje papeževnega nuncija.

Posl. Žaček je predlagal in utemeljeval resolucijo za ustanovitev češkega vseučilišča na Moravskem, nemški liberallec Elvert pa enako resolucijo za nemško vseučilišče.

Posl. dr. Korošec je zahteval dveletno trgovsko šolo v Ljubljani v zvezi z obrtno nadaljevalnim tečajem. Nadalje slovensko vseučilišče ter priznanje veljavnih izpitov na zagrebškem vseučilišču za tostransko državno polovico, dokler so nemški dijaki prisiljeni pohajati nemška vseučilišča.

Naučni minister Marchet je obsojal Wahrmondovo brošuro kot verski katoliški čut žalečo.

Posl. Žitnik je zahteval slovenskih paralel na nemških gimnazijah, ustanovitev trgovske šole v Ljubljani, obrtne šole, poslovenjenje gimnazij, ustanovitev slovenske

luč in je sedel k mizi. Zamislil se je, še enkrat je šel mimo tisti večer, stopila je pred njega vsa Travnova ljubezen do Anke. Mislil je na Anko, ki je ljubila Travnova in prišlo mu je na pamet, da še ni popolnoma mrtva tista ljubezen. Mogoče se nalahko tli, morda še ni pozabilo popolnoma srce. In pisal je Anki tisti večer in to je bilo prvič, da so se vpleli tuji ljudje v njegova zaljubljena pisma.

„Kaj si ljubila Travnova, Anka? Kako si pa ljubila, ali je že vse umrlo v srečju? ... Potem ga nisi ljubila nikoli, če je vse mrtvo v srečju, zakaj prava ljubezen ne umrje tako naglo. Ako pa si ljubila, Anka, potem pa še živi v tvojem srečju tista davna ljubezen in to je domišljija potem, kar pišeš meni v svojih zaljubljenih pismih ...“

Nemiren in nervozen je bil Traven tisti večer in dolgo ni mogel zaspati. Premišljeval je semintja, ali svojim mislim ni mogel najti lepega konca. Vse je vedlo nekam daleč stran, na nelep pot, v noč in temo. Tam na sredi tiste noči je bilo nekaj, ni videl človeka ali čutil je ...

To je bilo tisto noč, drugi dan pa je zopet vse minilo. Tudi Anka je pisala potem kmalu in tisto pismo ga je pomirilo popolnoma.

II.

Tako se je približal čas poroke; vse se je vršilo na tihem, ko je bil večer, se je mladi par odpeljal. To se je godilo vse v domačem kraju, in njegovi starši niso bili zadovoljni z nevesto. Mrzlo so jo sprejeli, komaj sploh

univerze, oziroma za začetek juridične fakultete v Ljubljani.

Posl. Conci je utemeljeval zahtevo po ustanovitvi italijanske juridične fakultete.

Občinske volitve na Dunaju.

Pri občinskih volitvah na Dunaju so bili izvoljeni sami krščanski socialci.

Deželni zbori.

Poleg kranjskega deželnega zbora sta bila na dan 27. t. m. sklicana k zasedanju tudi moravski in pa predariski deželni zbor, katerima je naloga skleniti podaljšanje začasnega proračuna, ki poteče s koncem meseca marca.

Istrski deželni zbor.

Istrski deželni zbor je sprejel vladno predlogo o preosnovi deželnozbornskega volilnega reda, nadalje preosnovi puljskega občinskega volilnega reda in predlog o uvedbi državne policije v Pulju. Ker je bila s tem naloga deželnega zbora izvršena, je deželni glavar dr. Rizzi, poudarjajoč veliki pomen kompromisa za napredek dežele zaključil zasedanje.

Hrvatska.

Naš zagrebški dopisnik — mbd — nam je poslal daljša poročila o razmerah na Hrvatskem. Ker smo pa že sami precej tega poročali o zadnjih dogodkih, naj danes priobčimo le nekaj odlomkov tega pisma, in sicer v originalu, kar bo morda ugajalo večini naših bralcev, saj upamo, da smo Slovenci in Hrvatje tako blizu, da nam ni treba tolmača, da bi se razumeli.

„Izbili u Hrvatskoj svršili su potpunim porazom bana Raucha i njegove klike. Još se nije ni u jednoj državi dogodilo ono, što se kod nas dogodilo, naime, da nije izabran niti jedan kandidat vlade, što više, da je sam zamjenik bana i šef odjela za unutarnje poslove pao u ništa manje nego tri kotara.“

Rauch je osim najnasilnijih sretstava, osim nečuvnog premještanja činovnika, sklopio pakt sa srpskim radikalima, a dan prije izbora jasno i glasno u službenim novinama pozvao činovništvo, da dađe svoje glasove frankovačkim kandidatima, samo ne koaliciji. Medjutim činovništvo pošlo je na izbor sa zakonom u ruci, a taj zakon dozvoljava mu, da glasuje po svojoj savjesti i bez presije, i vidjelo se, da je to činovništvo osim nekih štrebera listom glasovalo za koaliciju. Tim je ono učinilo pobjedu koalicije sigurnom, jer kod našeg neevropskog izbornog reda u većini kotara odlučuju baš činovnički glasovi o izboru.

Koalicija je u saboru gospodarica, jer ima svojih 55 sigurnih mandata, a osim toga su i svi virilisti uz nju. Ona dakle ne treba ničije pomoći kod izbora peštanske delegacije.

Prije nego na drugo predjemo, treba da istaknemo jako lijepu pojavu jednu, a ta je, da u novi sabor ulazi hrvatska napredna stranka pojačana za dva zastupnika, dakle sa četiri hrabra kulturno-politička prvoboritelja. Stranka je još veoma mlada, pa je tim veći uspjeh, kad evo sad, gdje je istom drugi put stupila u izboru u borbu, već osvaja četiri kotara. A dobila bi i više, da nije sve radi sloge i jednostavnosti koalicije mnoge svoje sigurne kotare prepustila drugim strankama koalicije. Medjutim je i to za sada dosta, a kod budućih izbora sigurno će ta stranka u još većem broju ući u sabor. Znatno je porasla i seljačka stranka

da so jo sprejeli in poslovlili so se na večer popolnoma hladno od nje. Anka je to čutila, in ko je sedla v kupe, je to povedala.

„Nimajo me radi ...“

Poltiho je rekla, čul je Meden in jo je tolažil.

„Nič ne rabiš njihove ljubezni, moja ti je popolnoma dovolj. Saj ti bom jaz nadomestoval vse, očeta in mater in brata in sestro.“

Anka je molčala in je gledala čez okno na svoje ljudi.

„Kaj greš teško od tukaj? ...“

Medenu se je zdela zelo pobita, zato jo je vprašal. „Ne!“

Gledala je na svoje ljudi, pomaknil se je vlak dalje, njena štiriletna sestra te stekla za njim. Klicala je in jokala in Anka je pogledala čez okno nazaj, z robcem se je poslavljala še od domačih, in ko je sedla nazaj na svoje mesto je zajokala.

„Ah, me nesrečne punce! Pride fant in jo vzame in jo pelje sabo, kamor se mu ljubi.“

Sama sta bila v predelu kupeja, sedela sta si nasproti in ob tistem slučaju jo je prijel Meden za roke in jih je odstranil od obraza.

„Saj moramo tudi moški po svetu; kamor se ljubi drugim, tja moramo.“

Anka je še ihtela in Meden je sedel k njej in ji obrisal solze.

„Saj ti bo lepo pri meni, Anka! Pripravil sem že stanovanje, vse pohištvo je v redu, dekla že spi v kuh-

koja prije nije ni jedan mandat imala, a ovaj put je čak tri mandata dobila. I socijaliste dobiše jedan kotar Šid, gdje je izabran njihov vodja Korač. U saboru su dakle zastupane svenase stranke osim magjarona, koji su još do prije tri godine bili u saboru sa preko 70 zastupnika zastupani. Ovako kukavno nije ni jedna većina na svijetu još svršila, dakle ni liberalna Tiszina stranka u Ugarskoj, jer ta i danas još ima nekoliko zastupnika u parlamentu peštanskom.

Što da vam ničem sve gnjusobe Rauchovog režima. On ide za tim, da sebi denuncijacijom prema gore, a tiranijom prema dolje osigura šest mjeseci boravak na banskoj stolici, da može dobivati penziju, a kad mu to uspije, onda će otići. A donle terat će svoju satrapiju. On je gorji od samoga Khuena, a teško njemu, kad prevrije ustrpljivost naroda, koja već ne može da se obuzdava. Još će jednom doći hrvatski narod u priliku, da pokaže raznim eksponentima magjarske vlade, da se dalje nasiljem ne smije.“

Ogrski državni zbor.

V ogrskom državnom zboru se je v torek dokončala generalna razprava o predlogu za revizijo poslovnika. Pri glasovanju je bilo već zelo burnih prizorov, ker je opozicija zahtevala poimensko glasovanje, pa predsednik ni ugodil njeni zahtevi, ker ni bilo vseh predlagalcev v zbornici navzočih. Končno se je predloga sprejela z veliko večino in se je prešlo v podrobno razpravo, ki se bo vršila v treh oddelkih. Hrvatskih poslancev ni bilo v zbornici. Pri podrobni razpravi se vrše vsled odločnega nastopa opozicije zelo viharne prizori.

Vladarski sestanek.

Cesar Viljem je obiskal italijanskega kralja Viktorja Emanuela. Sešla sta se v Benetkah v sredo. Občinstvo je oba vladarja zelo navdušeno pozdravljalo, dasiravno je splošno znano, da Italijani Nemce ne marajo ravno preveč, in tudi časopisje nič kaj prijazno ne piše o Nemčiji. Sedaj je seveda tudi italijansko časopisje vse polno navdušenja za nemškega cesarja in cesarico, ki je tudi v Benetkah, a po odhodu se boče staro zabavljanje zopet nadaljevalo v kljub vsem vladnim zatrevanjem, da vlada med Italijo in Nemčijo najboljšo sporazumljenje.

Nemški državni zbor.

V nemškem državnem zboru je državni kancelar knez Bismarck v dolgem govoru razpravljao o nameranih balkanskih železnicah in v znanem pismu cesarja Viljema angleškemu lordu admiralitete.

Glede prvega je poudarjal, da je Nemčija z veseljem pozdravila načrt avstrijske vlade, po katerem se podaljša bosenska železnica do Mitrovice, ker Avstrija s tem samo uporablja svoje pravice, ki jih ji je zagotovila berlinska pogodba. Nemčija ni Avstriji v tem oziru, kakor se je poudarjalo, niti svetovala niti pomoči narivala, niti ni Avstrija kaj takega prosila. Nemčiji je le na sporazumu med velevladstvi in zato, da turška vlada ugodni skupnim zahtevam velevladstvi. Pač pa Nemčija nasprotuje vsem načrtom, ki bi znali spraviti v nevarnost sedanji državni položaj na Balkanu in ki bi bili za zmanjšanje sultanove vladarske oblasti, ker bi to le položaj poslabšalo in izzivalo mohamedansko prebivalstvo.

Glede cesarjevega pisma je izjavil, da se onim, ki so hoteli z napačnim tolmačenjem tega pisma kršiti pri-

nji, vse že čaka nate. Lepo stanovanje je, v prvem nadstropju in na glavnem trgu. Kadar ti bo dolgčas, pa boš gledala na cesto dol; vedno gredo mimo vsakovrstni ljudje.“

Vlak je ropotal dalje, polagoma je zahajalo solnce, bližal se je večer. Že je ugasnila večerna zarja, potemnile so se gore na tisti strani, plazil se je mrak iz grap in dolin. Pokazale so se prve zvezde na večerni strani, dahnila je od juga rahla sapa in v sanjah se je zamajalo mlado in sveže listje.

Anka se je bila potolažila in je sedela mirna in nazaj naslonjena.

„Kaj hodiš ti na večer vun?“

Ozrla se je vanj z velikimi očmi in ni čakala odgovora.

„Včasih me boš vzel s sabo in takrat pojdeva kam daleč. Kaj me boš vzel s sabo?“

„Seveda, Anka! Vedno boš z mano.“

Bila je postaja in vlak se je vstavil. Na peronu so stali izletniki, cela vrsta znancev je stala tam. Zapazili so novo poročeno, prišli so k vlaku in so čestitali. Podali so mu vsi roke in tudi njej so jih podali, samo Traven je delal izjemo in je govoril tisti čas z njim. Meden je to opazil, a ni ničesar omenil. Ali nekaj teškega mu je leglo na srce in nagnil se je k Anki in jo je poljubil.

„Tako se bojim zate, Anka, da ti ne moreš tega umeti. Bogve kaj je nad menoj, včasih me objame strah zate in potem se ne morem potolažiti ... Kadar me ne boš več ljubila, Anka, potem pojdem v tretjo sobo naji-

jateljsko razmerje med Nemčijo in Angleško, ta njihov namen ni posrečil.

Deželni zbor.

2. seja.

Ob 11. uri napovedana seja se je zopet začela šele ob 3/4 12. Po prebranju in potrditvi zapisnika prve seje sporoči predsednik, da je kot zastopnik vlade navzoč deželni svetnik Haas. 3. točka, poročilo o deželnozborskih volitvah se postavi na predlog dr. Šusteršičev z dnevnega reda. Nato poroča dr. Šusteršič, ker ni bilo mogoče predložiti tiskanega poročila o seji ustavnega odseka ustmeno:

Odsek ni mogel v tako kratkem času dokončati svojega dela in je zaradi tega sklenil zbornici predložiti zakonski predlog, da ostane ustavni odsek v permanenti, dokler ne dokonča svojega dela. Izprememba deželnega in deželnozborskega volilnega reda sega tako globoko v politične razmere in v razvoj dežele, da je treba stvar temeljito preštudirati. Kakor kaže sedanji položaj, je upati, da se bo med strankami doseglo popolno sporazumljenje.

Prečita zakonsko predlogo, katera se sprejme soglasno v vseh treh branjih.

Nato predlaga dr. Krek od vseh strank podpisani nujni predlog o ustanovitvi dvorazredne slovenske trgovske šole v Ljubljani, s katero naj bi bili v zvezi razni nadaljevalni ali specialni tečaji, tičejo se razne trgovske, obrtniške in zadrugiške stroke. Deželnemu odboru se nalaga, da ukrene vse potrebno, da se v najkrajšem času ustanovi trgovska šola in se za priprave določa vsota 6000 K.

Dr. Krek v daljšem govoru utemeljuje svoj predlog ter najprej pripomni, da se je sicer svoječasno že sklenila ustanovitev trgovske šole v Ljubljani, ali tedaj se je šlo šele za priprave, sedaj gre za končno ustanovitev in tozadavne direktne naloge deželnemu odboru. Razlika med že sprejetim predlogom in današnjim je ta, da se tu naravnost zahteva dvorazredna trgovska šola in sicer slovenska, dočim je prejšnji predlog šel za tem, da se ustanovi dvojezična trgovska šola. Velevažni so tudi razni tečaji n. pr. za bančno stroko, za zadrugištvo itd.

V splošnosti govori o razmerju med posameznimi stanovi. Ne gre se zato, da se sedaj obstoječi prepadi med stanovi n. pr. med trgovcem in kmetom, med meščanom in poljedelcem, med producentom in konsumentom, kolikor mogoče izravnajo. A zato je treba izobrazbe, ki bo omogočila prebivalcu izpoznati pravo razmerje, pravo pot do zblizanja. Ni res namreč, da bi bil samo kmet producent, a meščan konsument, v mnogih stvareh je ravno nasprotno. Trgovske obrazbe je v prvi vrsti potrebno, za pojasnitev razmer, in trgovina je tisti pot, po kateri se bo dalo doseči zadovoljiv uspeh v tem oziru. Konča izražajoč upanje, da se bo v sporazumu s celo zbornico že jeseni otvorila trgovska šola v Ljubljani.

Posl. Lenarčič se strinja v splošnem z izvajanjem predgovornikovimi, navaja več potankosti, med njimi n. pr. uzorni komptor, ki bi bil zvezan s trgovsko šolo, v katerem bi se praktični trgovci izvežbali v uzornem trgovskem poslovanju.

Posl. dr. Eger izjavlja, da bo glasoval za predlog, pa želi da bi se ustanovile štipendije za Mahrovo trgovsko šolo v visočini šolnine, katerih bi bili deležni

v primernem številu potrebni kočevski obiskovalci te trgovske šole.

Nato se sprejme soglasno nujnost predloga in tudi meritum. Predsednik se nato spominja bivšega deželnega glavarja pl. Detele, kateremu pripisuje zaslug, da se je sedanje zasedanje izvršilo tako v lepem redu. Naštevaj je mnogobrojne njegove zasluge ter ob splošnem odobravanju zaključil z željo naj bi mu bil ta spomin v zahvalo za njegov dolgoletni trud v blagor dežele.

Deželni predsednik je potem naznanil, da se deželni zbor odgodi.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— Pri volitvi deželnega odbornika iz cele zbornice, pri kateri je bil izvoljen dr. Šusteršič, smo se spomnili „Slovenčevega“ zatrevanja, da stoji S. L. S. na stališču, da se mesto deželnega odbornika ne strinja z državnim poslanstvom ter da vsled tega mora izvoljeni odbornik odložiti državno poslanstvo. Šuklje da bo storil tako, a dr. Šusteršič? Dr. Šusteršič na taka načela seveda ni vezan. Čudno se nam tudi zdi, da ni bil izvoljen namesto dr. Šusteršiča mož, ki je bil dosedaj znan kot res najdelavnejši deželni odbornik, in za katerega smo prepričani, da bi ga bili volili vsi slovanski poslanci če ne celo cela zbornica, in to je g. svetnik Povše. Resnica je, da je g. svetnik Povše nujno potreben S. L. S. na Dunaju, ali če bi imela stranka res pravega zmislja za blagor dežele, bi bila — ker ne veljajo več načela o inkompatibiliteti — ravno tako lahko volila Povšeta, kakor dr. Šusteršiča, in bi bila s tem ugodila željam vsega prebivalstva v deželi. Ali — da, ko ne bi bilo tega strankarskega „ali“!

— Dr. Šusteršič — deželni odbornik. Malo čudno se je zgodila ta stvar, in da misliti. Dr. Šusteršič je bil iz cele zbornice izvoljen s pomočjo nemških glasov. Dobil je 11 nemških glasov in vse klerikalne, liberalci so volili Plantana. Pri volitvi namestnika je Jaklič dobil samo 14 glasov, 11 glasovnic nemških je bilo praznih, a Plantan je dobil 8 liberalnih glasov. Kako naj si torej razlagamo dr. Šusteršičevo izvolitev? O stalni zvezi z Nemci ne bomo govorili, gotovo pa je bil v tej točki kak kompromis ali kaj podobnega vmes. Zakaj pa se niso upali klerikalci sami s svojo večino izvoliti odbornika iz cele zbornice? Da ne bi se pripetil kak „neljub“ slučaj, so se pač dogovorili med seboj in za stalno rešili klerikalni stranki drugega odbornika in tako z glavarjevim odločujočim glasom večino. Ali je bilo umestno zato iskati pomoči pri Nemcih, o tem dr. Šusteršič seveda po svojem „pustimo Nemce v miru“ ne bo dosti razmišljal, pač pa menda drugi, kateri nemško nadvlado gledajo skozi čista narodna očala!

— Poslovili so se. V torek je bil za deželni dvorec žalosten dan, in čudili smo se, da ni bilo ta dan na njem izvešene črne zastave, ki bi slavnemu občinstvu očitno kazala ono pretresljivo bol, ki je vladala ta dan po tihih prostorih deželnega dvorca. Slovo! Že sama ta beseda pove vse. Poslavljalji so se in sicer poslavljalji za večno — auf nimmer wiedersehen — od sicer najskromnejšega, najtišjega, najmirnejšega a — najdelavnejšega med delavnimi člani deželnega odbora — Grassellija. Javnost ni slišala mnogo o njem, ker on je bil vedno nasprotnik javnosti, njegovo delovanje je bilo vse le obrnjeno na znotraj — pa ne da bi kdo mislil, da mislimo tu kaj napačnega — in zato je bilo njegovo slovo tem bridkejše, ker je bilo slovo od notranjosti. Prostor, ki ga je zavzemal,

se je izpraznil, in stem je tudi povedano veliko, ako ne vse. O podrobnem delovanju bivšega deželnega odbornika Grassellija ne moremo veliko poročati, toliko pa vemo, da je redno dobival svojo plačo. In mož je šel, in ni ga več.

— Ne več v kurnik! To je sklep ljubljanskih časnikarjev z ozirom na sramotno majhno in skrajno neprimerno luknjo, katera se je v deželnem dvorec odkazala časniškim poročevalcem. In ako se ne ugoti do prihodnjega zasedanja zahtevi, da se odkaze časnikarjem primeren prostor v dvorani, n. pr. tam, kjer se sedaj solnijo sluge deželnega odbora, pač ne kaže drugega, kakor da opustijo vsi časopisi poročanje o sejah deželnega zbora. Morda bo to toliko pomagalo, da bodo časniški poročevalci mogli zadostiti zahtevam, katere stavi občinstvo do njih, kat jim je bilo sedaj le težko mogoče, ali pa tudi sploh ne, ker se v sedanjo takimenovano „časnikarsko ložo“ na čuje prav čisto nič.

— „V korist obmejnim Slovencem“. „Slovenska krščanska socialna zveza“ je založila novo vrsto užigalic, katerih čisti dobiček je namenjen obmejnim Slovencem. Nekateri pravijo, da bodo te užigalice delale veliko konkurenco užigalicam Družbe sv. Cirila in Metoda, drugi pa zopet, da to nič ne de, češ da denar pride v ravno iste roke, kakor oni potom nakupovanja Ciril Metodovih užigalic, in to tembolj, ker tu ni nobenega prekupca. Zlobni jeziki pa celo trdijo, da so nove užigalice le konkurenca — g. Perdanu!

— „Akademija“. V nedeljo 29. t. m. ob 8. uri zvečer predava v „Mestnem domu“ gospod dr. Ernest Miler, vseučiliščni profesor iz Zagreba, „o opravičenosti socijologije“.

— Poštne legitimacije. O. kr. trgovsko ministrstvo je vpeljalo pred kratkim poštne izkaznice, ki jako olajšujejo občinstvu prejem poštinih pošiljatev. O njih veljajo naslednja določila: 1. Vsaka izkaznica mora imeti fotografijo, kratek popis osebe in lastnoročni podpis imetelja. Veljajo le eno leto. 2. Pravico izkaznico podeliti ima isti poštni urad kraja, kjer dotična oseba stanuje, ali kjer dalje časa stanuje. 3. Vsaka izkaznica stane 50 v, ki se prilepijo v znamkah na izkaznico. 4. Te legitimacije se pripoznajo kot prave izkaznice pri avstrijskih, bavarskih in vrttenberskih poštinih uradih.

— Tržaško ravnateljstvo državnih železnic se po poročilu dunajskega „Deutsches Tagblatt“ premesti s 1. januarjem 1909 v Ljubljano, a v Trstu ostane le obratni inšpektorat. „Grazer Tagblatt“, ki ima dobre zveze z železniškim ministrstvom, odločno zanika to vest.

Štajersko.

— Štajerski deželni zbor bo imel svoje najbrž zadnje zasedanje meseca junija. Tedaj se bo odločilo tudi vprašanje volilne preosnove. Kakor se čuje, hočejo Nemci vzdržati vse druge skupine nespremenjene, le v splošni skupini hočejo ustvariti več mandatov, največ socialnim demokratom na ljubo.

— Kdor zna, pa zna! Zgodilo se je, da je bila nekje blizu Celja neka stranka od okrajnega šolskega sveta kaznovana, ker svojega otroka ni več v šolo pošiljala, dasi še ni spolnil 14. leta. Zoper omenjeno razsodbo se je stranka pritožila s sledečim prizivom: „Ich Bithe Ser schön in schuldekten meine Herrn das di M. M. ware so 6. Jare indi Schul gangen um 31. Nowember wara so 14. Jara Alt und ih bin So krank war das Lage war ich bin schon das Elfman so krank das wara nid kan arbeiten wegen das chabe praucht noht wendik zuchaus jetz mir schriben der Herr Lerer imer straf ichbitte ich chabe so gesakt warum bleiben zuchas. Pitte ser Schön machens si eine ordnung

nega stanovanja: tam imam namreč shranjen, nabit, majhen in pripraven revolver...“

Utihiul je za nekaj časa in je potem dostavil.

„Kadar bi bila nezvesta, potem bi se odpravil v tretjo sobo...“

Potem je molčal in Anka se je zamislila. Nato si je popravila lase in je spregovorila.

„Ne ti, potem bi šla jaz... Tisti, ki bo nezvest, tisti naj gre v tretjo sobo...“

Ropotal je vlak, slabotna luč je gorela na stropu, večno se je zibal rumenkasti plamenček. Zunaj je bila tiha in prijazna noč. Nebo je bilo temnomodre barve, nasuto je bilo nagosto z zvezdami, a lune ni bilo. Tako je bila tema vse okoli, nič ni bilo čuti sredi noči, nikjer ni bilo živega bitja.

Meden je sedel tesno ob Anki in jo je držal za roko. Igral se je z njenimi prsti, popravljal je prstan na mezinu in jo božal.

„Anka, reci, oblubi to noč, da me še nisi nikoli varala in da me nikoli ne boš...“

Nervozen je bil ves, in Anka se je nagnila popolnoma k njemu.

„Seveda ne!“

Poljubila ga je na lice in položila mu je glavo na rame.

Peljali so se že čez mnoge postaje, bližal se je polnočni čas in blizu zadnje postaje so bili.

„Hladno je, Anka, treba je, da ogrneš mantiljo.“

Vstala sta bila, Meden ji je ogrnil mantiljo in sam je oblekel površnik.

Stopila sta bila dol in sta šla po peronu.

„Kaj si trudna, Anka?“

Vprašal je ljubeznivo in Anka je pritrdila.

„Trudna.“

Sedla sta na voz in sta se peljala v novo pripravljeno stanovanje. Po ulicah ni bilo nikogar razun tuintam zaspan stražnik; po vogalih so gorele plinove svetilke, okna hiš so bila povsod popolnoma temna.

Pripeljala sta se bila do velike hiše, stopila iz voza in Meden je odprl hišne duri. Šla sta gor po stopnjicah in v prvem nadstropju na desno stran je Meden pozvonil. Prišla je odpirat zaspana služkinja, vljudno je pozdravljala mlado gospo in se ji globoko priklonila. Anka je šla dalje v prvo sobo in je sedla na zofo. Lepa je bila in mehka in velike rdeče rože so se prepletale po njej. Od tam je gledala po sobi, in ko je vstopil Meden, mu je stekla vesela nasproti.

„Kako me imaš ti rad, Franc, ko si vse tako lepo pripravil.“

Potem je šla z njim v drugo in tretjo sobo in tam se je na glas zasmejala.

„Kje je pa revolver za nezvestega?“

Smejala se je Anka, Meden pa se je sklonil ob pisalni mizi dol in je potegnil na pol vun spodnji in nezaklenjeni predal: tam je ležal na dnu majhen in svetel revolver.

Anka se je še vedno smejala, ob koncu pa je zaprla sama predal.

„Pojdimo“ — je rekla in je odšla pred njim v prvo sobo. Sedla je tam na zofo in tudi njega je povabila k sebi.

„Nisem nocoj čisto nič zaspana, govorila bi še rada, ako nisi truden.“

Služkinja je odprla vrata in je prinesla v sobo čaj. Anka je vstala in je nalila v skodelici.

„Začetek gospodinstva“ — se je smejala potem in postavila skodelico pred Medena. Ta je bil miren tisti večer in razpoloženje, ki ga je bilo obšlo v vagonu, ni maralo od njega. Domišljal si je, da je to pač nemogoče, da bi bilo to življenje od tistega trenutka dalje popolnoma mirno in srečno. Stopilo bo kaj na sredo, je mislil, planilo med srečne dni in jih bo razdrlo. Kakor sanje bo potem vse, ako se bo človek domislil nazaj, daleč za njim bo neka pomlad, ki jo je vžival nekoč v sanjah, samo medli spomini bodo ostali na velike in bogate rože. Potem pa bo postalo življenje pusto in žalostno. To bo jesen in zima, in kadar bo minila zima, se bo vrnila zopet jesen, pomladi pa ne bo nikoli več.

„Kaj si se pa zamislil, Franc?“

Vprašala ga je, ko ga je videla tako molčečega, in on ji je povedal v svojem tistonočnem razpoloženju.

„Čudno je, Anka, moje razpoloženje, ali noče iz duše. Tako se mi zdi, da ne bo vedno tako mirno v teh sobah, da se bo zgodilo pač kaj neprijetnega in potem

wi oder was das ist jezt kan nicht straf zalen wal die Jare aus ist. Ich bitte Ser schön inschuldikten meine chernn. A. M.“ Predragi čitatelj! Te li ne pograbi nekaka sveta jeza, ko čitaš to strašno spakedrjo, slovenskega kmeta. Ubogi uradnik, kateri se mora s to budalastjo ukvarjati! Ljudje se takemu neumnežu ali smejejo, ali pa ga pomiljujejo, ker mislijo: „meša“ se revežu in bilo bi najboljšje poslati ga v oni znani zavod blizu Gradea. (Dom.)

— **Slovenski kmetje in „Štajerc“.** Kako vneti so Orni in njegovi kumpani za blagostanje slovenskega kmeta, o tem pripoveduje „Novi Slov. Štajerc“ sledeči zanimivi slučaj: „V neki občini (ime na razpolago) so zajci napravili strahovito škodo. Lov ima tam Ornirov prijatelj notar Filarferro. Izmed vseh oškodovanih kmetov so se odločili trije slovenski kmetje veleposestniki, da na vsak način hočejo imeti odškodnino. Cenilna komisija je odmerila enemu 103 K, drugemu 79 K in tretjemu 61 K. Seveda je bila škoda veliko obširnejša. Označeni trije možje so dobili pravde v vseh pristojnih inštancah. Človek bi mislil, da jim bo radi tega škoda takoj izplačana, pa ne! Notar Filarferro si je izmislil hitro dvoje: lov je dal prepisati na svojega sina dr. Filarferro, ta pa je izjavil, da nima nič premoženja! Dalje pa je rekel, da ni v lovski postavi imenovana oblast, ki bi iztirjala odškodnino, torej je začel zavračevati pravdo s tem, da hoče vedeti, katera oblast ali glavarstvo ali sodnija ga lahko prisili, — da izplača odškodnino. Najnesramnejše pri tem pa se nam zdi pri vsem to, da Filarferro ve, da je dolžan vsled pravomočnih obsodb plačati škodo in je tudi odškodnino že vložil pri glavarstvu, samo izplačati je ne pusti, češ da se bodo potem oglasili za odškodnino vsi kmetje, če se tem trem izplača. Torej ta mož dobro ve, da je obvezan plačati, le zato vse zavrača, da ne bi prišli drugi kmetje tudi po svoje pravice. — Tukaj imate slovenski rojaki zgled, kako ljubezen, kako pravičnost! Imajo nemškutarski mestni gospodje, katere zagovarja Linhart v ptujskem „Štajercu“! Mi dobro vemo, da je več kmetov le radi tega prijaznih nemškutarski meščanski klikli, ker v svoji poštenosti ne mislijo in ne morejo verjeti, da more človek tako lagati in zavijati resnico, kakor se godi to v ptujskem „Štajercu“, oni pričakujejo tudi, da bodo sladkim, a lažnjivim besedam sledila pošena dejanja njim v prid. Toda bridko se bodo varali! Stotine in stotine slučajev kaže, da izrabljajo štajercijanski očetje naše slovensko ljudstvo le v svoje samopašne namene. — Proč s takimi škodljivci, proč z njihovim priliznim glasilom ptujskim „Štajercem“!

— **Razveljavljena obsodba.** Poroča se, da je najvišje sodišče na Dunaju razveljavilo pravorek okrožnega sodišča v Mariboru, s katerim je bil orehovski Wratschko, kakor smo svoj čas poročali, obsojen zaradi podkupovanja volilcev. V razsodbi najvišjega sodišča se trdi, da izpovedbe pri Verberiču in Keglu niso verodostojne.

— **Celo tatinsko družbo** štirih moških in ene ženske so ujeli pvi Sv. Barbari v Halozah. Od l. 1905. naprej se je zlasti v Grušovcu in Brezovcu kradlo, da je bilo veselje, ne da bi se posrečilo ujeti tatu. Šele zadnje dni se je posrečilo zavrčima orožnikoma ptičke ujeti in jih spraviti v Ptuj pod ključ.

Koroško.

— **Mesto zdravnika** je razpisala občina Spodnji Dravograd. Dosedanji zdravnik nikakor ne zadostuje zahtevam. Za spretnega zdravnika je tu mesto kakor malokje, zlasti radi ugodnih železniških zvez na štiri strani. Zato je pričakovati, da se oglasi več prosilcev.

— **V Slov. Plajbergu** se je razdružila zadnja nedeljo hranilnica in posojilnica, ki je bila ena najstarejših na

ne bo več tukaj prijetno. Treba bo od tod potem...

Anka se mu je čudila in čisto tesno k njemu je sedla in ga je prijelja za roko.

„Ah, kaj se vse tebi zdi, Franc, ko vendar ne bo ničesar. Jaz, vidiš, te bom imela rada, hvaležna ti bom, ko si vse tako lepo zame pripravil in lepo ti bo pri meni...“

„Ne, jaz nočem ljubezni iz hvaležnosti! To ni ljubezen, to je hlapčevsko čuvstvo. Ljubezni, ki se rodi sama od sebe, ki vstane v sreči in človek sam ne ve, kako in kdaj, ali duša je polna in hrepenenje je veliko in nikoli obsežno.“

Postal je bil popolnoma nervozen, naslonil se je nazaj in je gledal naravnost pred se.

Jutro se je delalo že skoro, že so bledele zvezde, mnogo jih je bilo že ugasnilo sredi neba, in luč je silila pri zavesah v sobo. Lepo jutro se je bližalo zunaj, svetila se je rosa v polju, oglašali so se po gozdu prebujeni ptiči. V grmovju je že pel slavec svojo dolgo zaljubljeno pesem, tam dalje dol je pel drugi in tretji. Budilo se je življenje zunaj, dvigale so rože svoje rosne glave, padale so kaplje od rosnih drevesnih vej. Maj je bil takrat v deželi, vse je živelo zunaj veliko in brezmejno spomladansko življenje.

Kam teče to življenje? Kaj bo dalo, kaj bo storilo, kaj bo vzelo?

Koroškem. Radi pomanjkanja sposobnega in spretnega vodstva ni uspevala tako, kakor bi bilo želeli in je postala posebno v zadnjem času brezpomembna, ko se je ustanovila slovenska posojilnica tudi v Borovljah, kamor Plajberžani vedno zahajajo po opravkih. Rezervni zaklad so hoteli nekateri darovati za zidanje nove farne cerkve, drugi so temu nasprotovali.

— **Promocija.** Koroški slovenski rojak g. Franc Kotnik je bil dames, dne 28. marca t. l., ob 12. uri opoldne v slavnostni dvorani graškega vseučilišča promoviran za doktorja filozofije.

— **Zopet Nemci pogoreli.** Svoj čas smo poročali, kako je občina Sele na Koroškem zmagala pred državnim sodiščem s svojo pritožbo proti zagrizenemu vseneruškemu odhodu, ki je zavrnil slovensko vlogo občine Sele, s katero mu je predložila občinski proračun. Državno sodišče je izreklo, da je deželni odbor z zavrnitvijo te vloge kršil državni osnovni zakon in da je deželni odbor dolžan sprejemati in reševati slovenske vloge, ker je slovenščina na Koroškem tudi deželni jezik. Občina Sele je pa vložila pritožbo tudi na upravno sodišče, češ, da je deželni odbor zanemarjal svoje dolžnosti kot upravna oblast, ker ni rešil vloge o letnem proračunu. Upravno sodišče je razsodilo, da je bila v tej zavrnitvi res kršitev dolžnosti. Tako je torej deželni odbor obakrat temeljito pogorel. Odločno slovenski občini Sele je le častitati na teh uspehih in drugega ni želeli, kakor da bi se tudi vse druge slovenske občine na Koroškem temeljito posluževale teh doseženih uspehov!

Primorsko.

— **„Naš glas“**, glasilo goriške agrarne stranke, se silno hujuje, ker smo se drznili o deželnozbornskih volitvah na Goriškem napisati nekatere misli, ki so obhajale marsikoga nepristranskega opazovalca političnega življenja na Goriškem v zadnjem času. Članek, ki se je pečal s tem vprašanjem, napisan je bil v prvi vrsti liberalnemu glasilu goriškemu, kjer se je zmagala z nekako naivno predrznostjo slavila kot zmaga goriške liberalne stranke. Mladi goriški agrarni stranki smo vedno izrekli svoje simpatije, ker smo jo smatrali za pravo ljudsko stranko, ki išče naprednost v socialnem in gospodarskem delu v ljudstvu. Da pa onega laviranja voditelja stranke dr. Frankota ne odobravamo, nam pač tudi najvestnejši goriški agrarec ne bo zameril. Ravno tako nam tudi ne sme zameriti, če najnovejše približanje agrarcev in liberalcev ni našlo našega popolnega priznanja. Tembolj nas bo pa veselilo, če bo pokazala bodočnost, da ostane goriška agrarna stranka tudi sedaj po volitvah svojim dosedanjim načelom zvesta, da ostane prava ljudska stranka, ki ne bo zašla na pot koristolovske in nenarodne politike goriške liberalne stranke. Še bolj nas bi pa veselilo, če bi goriška agrarna stranka opustila podedovani slovenski naglavni greh lokalnega in provincialnega partikularizma, in bi skušala dobiti stika z drugimi sorodnimi strankami ostalih slovenskih pokrajin. Le na ta način izraste lahko na podlagi modernih, demokratiških, gospodarskopoličnih načel močna vseslovenska stranka, ki bo igrala ulogo v politični zgodovini Slovencev, ne pa samo Goričanov ali Notranjcev ali Korošcev itd. V tej ideji vidimo naprednost Slovencev, ne pa v zvezah s to ali ono nazadnjaško stranko, v svrhu, da se doseže pri volitvah večje število glasov.

— **Dopolnilna volitev.** Dr. Franko, ki je bil izvoljen v splošni kuriji in v kuriji veleposestva, se je veleposestniškemu mandatu odpovedal. Zato se je razpisala za veleposestvo dopolnilna volitev, ki se bo vršila dne 30. t. m.

— **Rodoljubi!** Na sestanku goriškega srednješolskega dijaštva dne 15. svečana 1908 so sklenili dijakci nabirati knjige v svrhu ustanovljanja knjižnic v narodno eksponiranih krajih. Potem se je pa še posebno sklenilo podpirati naše zatirane brate na Beneškem. Rodoljubi! Na vaša srca se obračamo, da podpirate to plemenito delo s tem, da darujete kako knjigo; dobrodošle so nam tudi knjige naboženske vsebine. (Tudi molitveniki.) Kdor se čuti Slovenca, naj nam priskoči na pomoč. Pokažimo, da čutimo i mi težko breme naših umirajočih bratov onkraj meje. Knjige, koje bo dijaški odsek razdeljeval mej beneške trpine potom tamošnjih rodoljubnih duhovnikov, naj se pošiljajo na: Rastko Rijavec, Riva Corno 6, Gorica. Imena darovateljev se objavijo v časopisih.

* **Ženska — princ.** Dunajska policija je aretirala 45 letno brezposelno Marjeto Erb, ki se je nad dvajset let izdajala za preganjanega princa Egona, ki je vsled kovarstev prišel v nesrečo in ob veliko, večmilijonsko premoženje. Erb je imela v obrazu res nekaj moških potez in tudi v hoji je posnemala moške. V intimnih krogih je n. pr. pušila pipo. Preprosti Dunajčani so verjeli v žensko preoblečenemu princu ter mu stavili na razpolago mnogo tisoč kron za pravde in nabavo dokazil, da je zares princ in dedič ogromnega bogastva. Neki pozlatac je princa mnogo let vzdrževal. V zahvalo se je isti pred desetimi leti zaročil z njegovo, takrat

19 letno hčerko. Poroka pa bo, tako je bilo dogovorjeno, šele ko princ pride do svojih pravic. Nekemu peku je laži-princ izvalil tisoč kron, njegovim sorodnikom pa 14.000 kron. Erbovo so izročili deželnemu sodišču.

* **Kaj se vse dela iz papirja.** V Ameriški industriji pridobiva papir vsled raznovrstne porabnosti vedno več tal. — „American Magazine“ pripoveduje, da se vedno več število hišnih gospodinj, ki namesto namiznih prtov in prticev, da celo zagrinjal uporabljajo nalašč za to pripravljene papirje. Papir ima to prednost, da je snažen in zelo poceni, ter se ga po uporabi vrže proč in tako odpade nadležno delo pranje. Emil Glaiez je iznašel papirno prejo, iz katere se lahko dela sukanec in celo vrvi. Pri svoji iznajdbi poudarja zlasti trpežnost takih izdelkov. Glaiez ne dvomi, da se bo v najkrajšem času izdelovalo perilo le iz te papirne tkanine. Tako perilo, ki pravzaprav ne bo perilo, se bo po uporabi vrglo kar proč. Tudi hiše se bodo lahko zidale iz papirja, saj je znano, da je stolčen in stisnjen papir veliko trpežnejši kot opeka. Tudi celo vozna kolesa se izdelujejo iz papirja in ta kolesa imajo čudovito trpežnost. V Ameriki se bavijo sedaj z vprašanjem, kako bi se pri dobavi mleka posluževali papirnih posod, ki se bodo po uporabi vedno sežgale.

* **Majhne države.** Ze najmanjšo državo na svetu se navadno smatra vasico Moresnet med Nemčijo, Luksemburško in Belgijo; na ta kraj se je pri sklepanju mednarodnih pogodb docela pozabilo. Pa sta še dve republiki manjši od imenovane. Prva je planina Salanf ob Deut de Midi na francoski meji. Ta gorski kotič ni last nikogar. Po letu ga obiskujejo pastirji in nekaj tujcev, ki pridejo uživati krasni razgled ter se krepčati v edino prijazno krčmo, kjer ni treba gostom plačevati poleg jedi in pijače še davkov in doklad. Tretja republika „in miniature“ je Val de Vestino med Avstrijo in Italijo ob reki Magasino, ki se steka v Gardsko jezero. Ta republika šteje šest vasic. Prebivalci se bavijo z izdelovanjem oglja, ki ga nosijo v Avstrijo in Italijo brez carine. Edina avtoriteta v tej republiki je kurat, ki vodi tudi preprosto ljudsko šolo. Jezik te države brez državnikov je italijanski. Sicer pa je samostojnost te republike že narušena po okolnosti, da služijo njeni mladeniči v avstrijski vojski.

* **Zenske na Madagaskarju.** Na otoku Madagaskar imajo ženske življenje, kakršno ne pozna ves svet. Mlada ženska, bodisi samica ali omožena, je popolnoma samosvoja ter sme počenjati, kar se ji zljubi. Madagarski jezik sploh nima izraza za „devišstvo“ in „nedolžnost“. Na teh tropičnih otokih so moški že zreli za ženitev z 10. do 12. letom, dekleta pa še prej. V šolah je mnogo „svobodnih zakonov“, skoraj vsak 12letni dečko že ima svojo malo ženo, ki se uči z njim vred pisati in brati. Doma mala žena kuha, moč pa donasa potrebnih stvari od staršev. Toda ti svobodni zakoni trajajo le kratek čas. Niti mož niti žena nimata pojma o zakonski zvestobi, temveč prihaja mlada Madagaskarka iz svobodnega v svobodni zakon. Odide namreč z možem, ki ji bolj ugaja. Šele ko postane mati, postane tudi stanovitna v ljubezni, toda skleniti sme tudi zdaj drugi zakon, kadar hoče. Otroci niso pri tem zapreka, temveč še celo priporočilo, ker Madagaskarec ima rad ženske z otroki. Otroke vzame za svoje. Nenavadna posebnost je tudi, da ne dobi otrok imena po starših, temveč starši po otroku. Ako dobita zakonska otroka, ki ki mu je n. pr. ime Kato, se imenuje od tega dne oče Idamikato, t. j. Katov oče, a mati Imemikato, t. j. Katova mati. In ime vsakega prihodnjega otroka se privesi na koncu imena.

* **Moč pare.** Kolikor se je statistično moglo doznati znaša sedanja celokupna izrabljena moč napete vodne pare na zemlji 120 milijonov konjskih sil. Pri tem je vračunan železniški in pomorski promet. O celokupnem delovanju te parne moči si je težko napraviti predčrbo. Profesor Levicki na tehnični visoki šoli v Draždanih je izračunal gigantsko sposobnost dela pere. Pravi, da je enaka sili, ki bi v eni uri dvignila železno maso 67 cm debelo in en hektar široko, z zemlje 3600 metrov visoko. Da se more razviti tolika para, kolikršna je ljudem potrebna v 300 delavnih dneh, računajoč 10 ur dela na dan, potrebno je, da se v parne stroje na zemlji naloži 7200 milijonov stotov goriva, kar odgovarja vrednosti 5700 milijonov mark. Da se zadovole potrebe današnjih parnih strojev, je potrebno, da se vsak delavni dan preskrbi 120.000 vagonov natovorjenih s premogom, ali 36 mil. vagonov premoga na leto. Vsi ti vagoni, uvrščeni po vrsti, sestavili bi tovorni vlak, dolg 400.000 km in ki bi ga bilo mogoče potegniti desetkrat okoli zemlje. Stroški za vzdrževanje parnih strojev znašajo po prof. Levickem na leto 11 milijard mark. Razen parne moči so najvažnejši povzročitelji sile plin in voda. Ali do danes se ti povzročitelji uporabljajo samo v obsegu 5 do 6 milijonov konjskih sil, torej v mnogo manjši meri nego para.

* **Ženski sekundarni zdravniki na Ogrskem.** Na Ogrskem je 18 otroških zavetišč, v katerih je že sedaj nameščenih 5 žensk za sekundarne zdravnike. Minister

notranjih del predlaga, naj se na vseh 18 zavodih nastavi za sekundarne zdravnike ženske, češ, da so za to službo sposobnejše kakor moški. Ženski sekundarni zdravniki imajo letne plače 1200 kron, brezplačno elegantno stanovanje s popolno preskrbo ter 18 kron dnevne za vsako službeno potovanje.

*** Srbske šole na Turškem.** Na Turškem so srbske šole iz 18. stoletja, a samostanske šole so odkar obstoje samostani. Med letom 1830. in 1860., t. j. začasa srbske vstaje, se je število šol zmanjšalo. Bolgari so se znali okoristiti s temi dogodki ter so se začele od takrat ustanavljati na Turškem bolgarske šole. Do leta 1840. ni bilo v Macedoniji še nobene bolgarske šole. Leta 1858. je bilo na Turškem 40 srbskih in samo 4 bolgarske šole. Do srbsko-turške vojne so imeli Srbi 153 šol na Turškem.

*** Ženski kirurg.** Za službo kirurga v broklynski bolnišnici je prosilo 34 moških zdravnikov in 24letna dr. Mary Grawford. Izpraševalna komisija je službo prisodila mladi dami, ki je izvrstno prestala najstrožje ustne in pismene izpite. Odločilno za njo pa je bilo poleg izbornega znanja tudi to, da je vešča vsakovrstnih športov, kar je bilo komisiji v dokaz, da je gospodična čvrste telesne konstitucije in močnih živcev, kar je za njen poklic neobhodno potrebno.

*** Za deset milijonov ne mara.** Iz Worcester, Mass., v Ameriki poročajo: Tajnik Young Men's Christian Association, John T. Dower, je dobil sporočilo, da mu je bogat stric zapustil vse svoje premoženje, katerega cenijo na deset milijonov dolarjev. Dower, ko je slišal to vest, se je samo nasmel. Ko so ga opomnili, naj se takoj poda v Melbourne, kjer je oporoka na njegovo razpolaganje, je pripomnil, da se ne spleča, ker za deset milijonov neče prenehati s svojim delom kot tajnik tako koristne organizacije. Naročil je svojemu zastopniku, naj prejme denar, katerega bode takoj porabil za koristne namene, sam pa še nadalje ostane tajnik in se bode preživljal s težkim delom, ker neče biti milijonar, ki ima samo nepotrebne skrbi.

Gospodarstvo. Kmetijski utrinki.

Dopis s kmetov.
(Dalje.)

V prvem članku smo dokazali, da kmet, pa bodisi tudi velik, z živinorejo le izgubo dela, in se mu posestvo nič ne obrestuje. Ščim pa bo plačal večje dnine, če nima nikakega dohodka? Le pogledajte po deželi, če se kaka hiša z ženitvijo, dedščino, s prodajo gosto zaraščenega starega gozda, ali z gostilno in prodajalno, ali na kak drug način nekoliko opomore, se to takoj pozna pri poslih in dninarjih tako glede plače, kakor hrane. Lačni posli bodo le tam, kjer je v hiši stiska, drugače pa ne. Naš kmet ni tak, da bi večji pridobitek le zase porabil, ampak je radodarnih rok ter privošči poboljšek tudi onim, ki mu pri gospodarstvu pomagajo.

Če bi torej meje odprli, bi bila živina še cenejša, kmetova izguba pa še večja. On bi moral dajati družini, t. j. v širšem pomenu besede, še slabšo hrano in plačo ter bi se vsem skupaj še slabše godilo. Dninar in posel sta namreč ponavadi vedno pri kmetu na hrani. Sicer pa, če bi jim kmet ne mogel dati plačila, s čim pa bi ti ljudje kupovali meso, pa naj bi isto stalo 1 kg samo 20 h, ko bi vendar nikjer ne mogli nič zaslužiti. Tu se vidi, da ima člankar pred očmi le one srečne sloje s fiksno plačo, da pa razmer na kmetih prav nič ne pozna, ali pa noče poznati, da lažje javnost slepi.

Ako bi se torej zvišale cene živinskih produktov do one višine, da bi kmet vsaj izgube ne imel, ampak prišel do blagostanja, bi s tem pridobili posredno ali neposredno sploh vsi ljudje, ki na kmetih živijo, pa naj bo to pastir ali hlapec ali dninar ali obrtnik ali kmet. Ker bi kmet potem lahko shajal, bi vsem tem tudi lahko dajal dobro hrano ter primeroma visoko plačo in po vsej deželi bi se razlila sreča in zadovoljnost. V nasprotnem slučaju pa beda in glad.

Jasno je torej, da so interesi vsega prebivalstva, ki na kmetih živi, popolnoma identični. In teh ljudi je v Avstriji brez Ogrske najmanj 70%, specielno na Slovenskem pa še več.

Poskus „Rdečega Praporja“ na umeten način napraviti nasprotje interesov med malim in velikim kmetom se je torej popolnoma ponesrečil.

Sicer pa, če menijo in so prepričani socijalni demokratje, da kmetija in živinoreja, pa če tudi je bolj obsežna, velike dobičke nese, zakaj si pa sami ne osnujejo tega? Če imajo že zadružne prodajalne, mline ter druga podjetja, pa naj si nakupijo še obsirna zemljišča ter prično prakticirati svojo po njih mnenju edino zveličavno metodo. Vzemite kar uradni list v roke, tam je vedno naznanjenih vse polno dražb zemljišč. Te nakupite, arondirajte ter komasirajte, pa pričnite kmetovati in živino rediti, kar baje take dobičke nese. Če se vam stvar dobro sponese, pa vas bomo posnemali. Tako pa samo na papirju razkladati svojo modrost in nevednost, to je pač

lahko. Drugo pa je praktično dokazati izvedljivost svojih teorij.

Torej se razmere, kakor smo jih naslikali v članku „Stvari do dna“, nanašajo na vse kmetско prebivalstvo brez ozira na veličino posestva, in je zoper nje vsak ugovor nemogoč ter se tudi nihče ni upal obstoja istih tajiti ali olepšavati.

Vidite, kako hitro smo na Slovenskem ugnali nasprotnike agrarnega gibanja in kmetiskih interesov v kozji rog. Bilo je treba samo z nepobitnimi dokazi podprtega raziskavanja o produciranju našega kmeta, ter z železno logiko izvajati iz dobljenih rezultatov naravne konsekvence, in že stoji zasramovalci in psovalci kmetovi osramočeni tu ter se vedejo, kakor pes, ki izgubi sled. Tako naj bi se postopalo tudi v širši avstrijski javnosti, posebno v dunajskem parlamentu, pa bi takoj začel pihati drug veter, in bi si ne upala vlada naznanjati zakone in naredbe, ki merijo naravnost na gospodarskouničenje kmetovo.

Ozrimo se sedaj na druge strani in stvari, ter si oglejmo te s stališča kmetovih razmer, kakor smo jih dobili.

Ker posestvo kmetu nobenih obrestij ne nosi, ampak on le od bornega zaslužka svojih rok živi, je on pravzaprav le najemnik svojega zemljišča, od katerega mora plačevati v obliki davkov visoko najemščino državi, deželi, okraju ter občini in če je dolžan, kar pa je navadno, v obliki obrestij raznim posojilnicam. Veliko se dandanes piše in govori o opravičenosti in neopravičenosti raznih davkov, najkrivičnejši izmed vseh je v danih razmerah vendarle davek od kmetij. Indirektne davke plača vsak samo, če to sam hoče, in nikogar ne bodo radi njih rubili. Davki od obrti in drugih podjetij se plačajo le po višini resničnega čistega pridobitka. Istotako osebnodohodninski davek. Davek od kmetijskih obratov pa je v danih razmerah hujši, kakor turški harač, ker to je, kakor smo dokazali, davek od izgube. Ker je kmet tako neumen, da se ubija z obratom, ki ne le ne obrestuje vloženega kapitala, ampak mora izgubo še s svojimi žulji pokrivati, ima navsezadnje še pravico od tega še vse mogoče davke plačati. In pri tem ni nobenega ozira, če je posestvo še tako obloženo s hipotekami. Vzemimo samo primer. Nekdo ima posestvo, ki se ceni na 10.000 K, in je možno je za to ceno tudi prodati. Če dotičnik to posestvo obdeluje, mora plačati — to se pač ravna po katastralnih razredih ter višini doklad — kakih 250 K raznih davščin ter zasluži svojih 60 h na dan. Če pa to posestvo proda in dené denar v hranilnico, pa vleče svojih 400 K na leto, ne plača nič davka ter bo zaslužil, če gre za navadnega dninarja, svoji 2 K na dan. Če bi ne bilo brezmejne ljubezni do rodne grude, katera veže kmeta na njegovo posestvo, bi jih že mnogo to storilo. Tako se imamo pa samo temu etičnemu momentu zahvaliti, da vztraja v sedanjih razmerah še na svoji grudi. Če se bo torej kak davek odpravil, mora priti prvi na vrsto zemljiški davek. Čemu pa imamo svoje kmetске poslance, ki tvorijo v zbornici večino, da bi nam ne odpravili te krivice. So palače po mestih, ki nosijo ogromne vsote, pa je tak vik in krik zoper hišni davek. Poslanci naj pojasnijo, kaka krivica je v danih razmerah od zemljišča t. j. davek od izgube, in proti takim argumentom ne bo mogel niti najzagrizenejši nasprotnik nič ugovarjati, ter bo lahko svoj namen doseči. Eventuelni izpadek pa naj se pokrije s tako izdatno progresivno osebno ali obrtno dohodnino, da se ne bodo več tako lahko kupičili milijoni v rokah razne visoke finance.

Krivica vseh krivic je pa vrhutega še osebno-dohodninski davek od kmetijskih obratov. Postavodaja je takrat sklenila zakon, da se mora od letnega čistega osebnega dohodka 1200 K na dalje plačevati gotov davek, t. j. osebna dohodnina. Tekst zakona je tako jase, da bi človek mislil, tu pač nobene krivice ne bo mogoče. Toda poslanci obračajo, razne novodobne pijavke pa obrnejo. Za kmetška zemljišča se je namreč izdala izvršilna naredba k temu zakonu, da se morajo posestniki kmetijskih zemljišč s tem davkom obdačiti, če znese trikratni čisti katastralni donos tega zemljišča več kot 1200 K. Že oni enojni čisti katastralni donos, ki je podlaga zemljiškemu davku ter raznim dokladam, je nepravilen, ker ga, kakor smo dokazali, sploh ni, ter ima kmet z obdelovanjem celo izgubo. Sedaj pa pride davčni nadzornik ter zaračuni kar trikratnega. Zakaj ne desetkratnega? Ni čuda, da ima pri taki praksi finančni minister 140 milijonov profita na leto. In zoper ta krivičen predpis je vsaka pritožba zaman, pa delaj kar hočeš. Davčni organ se zabarikadira za to ministrsko odredbo in potem je vsak upor, bodisi s strani fatenta ali komisije zaman.

Torej poslanci, če imate kaj srea in smisla za kmeta, tu zastavite svoje sile, da se krivica odpravi.

Ravno pri davkih pride pa še splošni narodnogospodarski moment v poštev. Avstrija je nam Slovencem mačeha, ki nas samo izkorišča, od sebe pa ne da nobene fige. Plačujemo denarni in krvni davek in to prvega največ po krivici, pa nam ne da ne šol ne drugih naprav, ki so potrebne za kulturno in gospodarsko življenje kakega naroda, ampak ima z vsem svojim ustrojem namen nas prejši, ko mogoče uničiti. Le pogledjte nasilno germanizacijo po železnicah, uradih, šolah ter sploh vseh državnih usta-

novah. In ne dosti tega, podpira še indirektno materijelno in moralno razne šulferajne, Südmarke, Lege nazionale i. t. d., ki imajo očividni namen, Slovence kakor hitro mogoče uničiti. Saj je bil sankcioniran proračun istrskega deželnega zbora, v katerem je bila znatna podpora za družbo, ki ima edini smoter poitalijančiti našo dečo. In ta sistem naj mi s svojimi prispevki, ki so v dnu še krivični, podpiramo? Torej poslanci naši, tu je obsirno polje za Vaše delovanje, ki bo koristilo i Vašim klijentom i slovenskemu narodu sploh.

Sicer pa odkrito priznamo, da smo vseh teh razmer v veliki meri sami krivi, predvsem pa oni faktorji, ki nastopajo na zunaj in na znotraj kot oficijelni reprezentantje in tolmači naše agrarne politike ter teženj in koristi kmetškega stanu. Kar se je od te strani grešilo na našem kmetu, to se ne da v denarni veljavi sploh izraziti. Skozi dvajset let se uteplje našemu kmetu v vseh knjigah, listih, publikacijah ter predavanjih v glavo, da je edino živinoreja rešitev iz njegovega obupnega gospodarskega položaja. Le več živine redite, boljše krmite, kupujte močna krmila ter umetna gnojila za travnike, hleve popravite ter nobenega izdatka za živino se ne ustrašite, potem pa pride blagostanje na kmetске domove. To je bil alfa in omega vsega našega agrarnega gibanja. Kam nas je dovedla ta smer, smo dokazali v članku „Stvari do dna“, tje namreč, da ima vsak kmet, ki se peča z živinorejo, pri vsakem govedu 200—300 K izgube na leto, in da mora, mesto da bi živina kmeta redila, kmet živino s svojimi žulji rediti, da potem gosposki ljudje lahko meso po ceni jedo. (Sledi.)

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Denarni trg je miren. Vsled vna-njega vpliva, prihajajo namreč ravno tako slaba, pa sicer ne vznemirljiva poročila, živahnost nikakor ne more na površje. Akcije državnih železnic kažejo nekoliko napredka, pa zopet nazadujejo, a industrijski papirji pa večino redno, a le neznatno padajo. Notirale so: kreditne akcije 644, ogrska kreditna banka 768, bančno društvo 537, zemljiška banka 430-50, državne železnice 677, lombardi 144-50, alpinske montanske akcije 675-50, ruska renta 92-10. Bančna obrestna mera 4½%, privatni diskont 4¼ do 4⅜, daljši 4⅝ do 5⅞%.

Promet s pridelki.

Žitni trg je vedno enako mlačen, posebno ker tudi iz Budimpešte prihajajo slaba poročila. Skoro nikakega zanimanja. Ker je tudi malo ponudb, so cene skoraj neizpremenjene, kvečjemu sta pšenica in rž padli za malenkost. pač pa se pozna pri ovsu, da prihajajo večje množine iz inozemstva na trg, vsled česar je padla cena za kakih 10 vinarjev.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 12-45 do K 12-95, slovaška 77 do 81 kg K 11-65 do K 12-10; nižeavstrijska in moravska, K 11-65 do K 11-90.

Rž, slovaška nova 72 do 75 kg K 11— do K 11-20; peštanska 72 do 75 kg K 11— do K 11-25; avstrijska 72 do 75 kg K 10-95 do K 11-30; ogrska 72 do 74 kg K 10-75 do K 11—.

Ječmen moravski K 8-40 do K 8-80, slovaški K 7-75 do K 9—.

Koruza, ogrska K 7-05 do K 7-25.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8-55 do K 8-80; prve vrste K 8-30 do K 8-55.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 57-60 D, K 58-20 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 97— D, K 98—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 68-25 do K 68-75.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11-50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0-60 do K 1-65
„ „ zadnje	„ 0-94 „ „ 1-80
telečje	„ 0-70 „ „ 1-80
svinjsko	„ 1-16 „ „ 1-56
ovčje	„ 1-08 „ „ 1-28

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 69— D, K 70— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 34— D, K 35— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 59— D K 60— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 77-75 D K 78-75 B, kristalni sladkor prompt K 66-50 D, K 67— B ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 48— D; K 49— B; Santos Perl Good K 53— D; K 54— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Pokojninski zakon za zasebne uradnike.

S 1. prosincem 1909 stopi v veljavo zakon o pokojninskem zavarovanju v zasebnih službah, h katerim se je pa pritegnilo tudi nekatere v javnih službah nastavljenе osebe. Omenjali smo že opetovano, da je ta zakon tudi za nas odvetniške in notarske uradnike veljaven, vendar se pa nismo pečali doslej podrobneje z njegovimi določbami. Radi tega hočemo navesti najvažnejše, ker je to i za šefe i za uradnike važno.

V smislu tega zakona morajo biti zavarovani vsi zasebni uslužbenec pri sledečih predpogojih:

- a) Pri vstopu v službo mora biti uslužbenec star že 18 let in čez 55 let.
- b) Najmanjša plača pri enem in istem službodajalec mora doseči letnih 600 K.
- c) Mezda se mora izplačevati navadno mesečno ali letno.
- d) Uslužbenec značaj mora biti uradniški.
- e) Uslužbenecovo delo mora biti izključno ali vsaj pretežno duševno.

Gotove skupine ministrstvo lahko oprostí zavarovalne dolžnosti.

Ročni delavci in oni uslužbenec, za katere velja družinski red, t. j. sluge, posli, kočijaži i. t. d., ne spadajo pod ta zakon.

Sporna vprašanja, ali spadajo uslužbenec pod zavarovalno dolžnost, odločajo v I. inštanci politična okrajna oblastva, v katerih področju je službeni kraj uslužbenec.

Zavarovanci se dele v šest plačilnih razredov, in sicer 1.) z letno plačo od 600 do 900 K, za kar se plačuje mesečna premija 6 K, od katere plača službodajalec 4 K, uslužbenec 2 K; temeljni znesek invalidne rente po preteku 10 let prispevanja znaša 180 K, ki se zviša po daljsem plačevanju skozi eno leto za 9 K. 2.) z letno plačo od 900 K do 1200 K, za kar se plačuje mesečna premija 9 K, od katere plača službodajalec 6 K in uslužbenec 3 K; temeljna invalidna renta 270 K, po enem letu plačevanja zvišana za 18 K 50 h. 3.) z letno plačo od 1200 do 1800 K, za kar se plačuje mesečna premija 12 K, od te službodajalec 8 K, uslužbenec 4; temeljna invalidna renta 360 K, po enem letu plačevanja zvišana za 18 K; 4.) z letno plačo 1800 do 2400 K se plačuje mesečna premija 18 K, od te službodajalec 12 K, uslužbenec 6 K; temeljna invalidna renta 540 K, po enem letu plačevanja zvišana za 27 K; 5.) z letno plačo 2400 do 3000 K se plačuje mesečna premija 24 K, od te službodajalec in uslužbenec vsak po 12 K; temeljna invalidna renta 720 K, po enem letu plačevanja zvišana za 36 K; 6.) z čez 3000 K letne plače se plačuje mesečna premija 30 K, od te službodajalec in uslužbenec vsak 15 K; temeljna invalidna renta 900 K, po enem letu plačevanja zvišana za 45 K.

Vdovska renta znaša v vseh slučajih polovico rente, ki jo je zavarovanec prejemal, oziroma, katero prejemati je bil upravičen, vzgojevalni prispevki pa znašajo tudi v vseh slučajih tretjino temeljnega zneska za vsakega enostransko in dve tretjini za vsakega obojestransko osirotelega otroka.

Višje letne plače nas ne zanimajo, ker jih v našem stanu ni in ravno tako tudi ne, kako se uračunava stanovanje in druge naturalne prispevke, ker te navade v našem stanu ne poznamo.

Tantijeme in drugi od poslovnih uspehov odvisni prejemki ter darila se vračunajo v plačo le tedaj, če znašajo po izkušnji najmanj tretjino stalne plače, ali če so zajamčeni s kakim najmanjšim zneskom, in sicer se zaračunajo v prvem slučaju z eno tretjino stalne plače, v drugem slučaju pa z zajamčenim najmanjšim zneskom.

Če je kdo uslužben pri različnih službodajalcih, ga zadene zavarovalna dolžnost samo glede glavnega opravila. Najbolje plačana služba velja za glavno opravilo.

Glede plačilnega razreda odločuje v spornih vprašanjih v prvi inštanci politično okrajno oblastvo, v čegar področju ima zavarovanec svoje bivaliče.

Pravica do invaliditetne, oziroma vdovske rente in do vzgojevalnih prispevkov se doseže pri dokazanih predpisanih predpogojih po 10 letnem prispevanju. Ta zahteva pa odpade, če je postal zavarovanec za službo nezmožen ali če je umrl vsled nezgode v izvrševanju službe, ali vsled nezgode v zvezi s službo.

Pravico do invaliditetne rente ima zavarovanec ne glede na starost v slučaju nastale pridobitne nezmožnosti, ki nastane tedaj, ako uslužbenec vsled telesnih ali duševnih hib ne more več izvrševati svojih stanovskih dolžnosti. Do invaliditetne rente pa nimajo pra-

vice oni, ki si s kakim njih delavnim močem primernim opraviлом zaslužijo več, kakor znaša invaliditetna renta, vendar najmanj 600 K — in tudi ne oni, ki so namenoma ali pa v zvezi s kakim po kazenskem zakonu kaznjivim hudo delstvom zakrivali pridobitno nezmožnost. Po 40 letnem prispevanju pristojna invaliditetna renta kot pokojnina (starostna renta) uslužbenec in tedaj ni treba, da bi dokazal invaliditeto. Tudi ne pride v poštev, ali opravlja uslužbenec še svojo službo ali ne. Zavarovanec pa more v slučaju, da je še dalje uslužben, odložiti sprejemanje starostne rente in naprej plačevati prispevke. Lahko pa nastopi potem, kadar hoče, pokojnino, ki raste sorazmerno z dalje vplačanimi prispevki.

Pravico do vdovske rente ima uslužbenčeva vdova — seveda v slučaju, da je bil soprogo zavarovan:

- a) Če je preteklo vsaj eno leto od tedaj, ko sta se poročila.
- b) Če je stopil zavarovanec v zakon, predno je dokončal 50. leto svojega življenja.
- c) Če vdova ob moževi smrti ni bila po lastni krivdi sodnijsko ločena, ali če zakon ni bil sodnijsko razveljavljen.
- d) Če ni užival umrli za časa poroke invaliditetne rente v smislu pokojninskega zakona.
- e) Če ni vdovi s sodnijsko razsodbo dokazano, da je sama ali pa kot sokriva namenoma povzročila možovo smrt.

Ako se vdova zopet omoži, ugasne ta renta, ravnotako v slučaju smrti. Če se vdova vnovič poroči, dobi enkratno odpravnino, ki je enaka trikratni letni njeni vdovski renti.

Vzgojevalni prispevek znaša — kakor smo že navedli, — ako je otrok sirota samo po očetu ali samo po materi, eno tretjino, ako je pa otrok sirota po očetu in materi, pa dve tretjini od onega zneska pokojnine, do katerega sta imela pravico umrli oče ali umrla mati. Skupna vsota vzgojevalnih prispevkov enostransko osirotelih ne sme presegati 50% gori navedenega temeljnega zneska, ako še živi oče, ako pa živi mati in dokler živi vdovsko rento, ne 75%. Pri obojestransko osirotelih otrocih pa skupni vzgojevalni prispevki ne smejo biti večji kakor 200% temeljnega zneska. Pri tem je pravilo, da velja za najvišjo mero vseh vzgojevalnih prispevkov renta, oziroma pravice do one rente, ki sta si jo pridobila umrli oče ali umrla mati, oziroma, katero sta ob času smrti živila. Pri obojestransko osirotelih otrocih, katerih oče in mati sta bila zavarovana, dobe otroci vzgojevalne prispevke le za onega roditelja, ki je imel pravico do večjih prispevkov. Pravico do vzgojevalnih prispevkov imajo zakonski otroci zavarovanih oseb, kakor vsi otroci zavarovane osebe ženskega spola do dovršenega 18. leta življenja.

Enkratna odpravnina znaša 200% onega temeljnega pokojninskega zneska, ki bi si ga bil pridobil umrl zavarovanec po 10 letnem prispevanju. Pravico do te odpravnine ima vdova, odnosno otroci zavarovane osebe, če ta umrje pred potekom čakalnine (10 let), ako so podani že navedeni predpogoji za vdovsko rento, odnosno vzgojevalne prispevke, in ako nimajo pravice do rent.

Zavarovalna dolžnost odpade, ako izstopi uslužbenec iz službe, vsled katere je moral biti zavarovan, dalje v slučaju, če je uslužbenec stalno uslužben izven ozemlja, za katero velja ta zakon, preneha pa tudi, kadar se doseže invaliditetna ali starostna renta. V prvih dveh slučajih ima bivši zavarovanec pravico, da se mu vrnejo od njega samega vplačane premije brez obresti; ženske osebe pa imajo pravico zahtevati celo premijsko rezervo, ako tekom dveh let po sklenjenem zakonu izstopijo iz zavarovalne dolžnosti. Te pravice se smejo priglasiti še le po preteku treh mesecev od dneva, ko je prenehala zavarovalna dolžnost, morajo se pa uveljaviti tekom 18 mesecev od prenehanja zavarovalne dolžnosti, ker drugače zapadejo. Ako se zahteva povračilo premije, se vsled tega skrijejo v zakonu utemeljene pravice, odnosno se skrajša že pretekla čakalnina. Ako stopi oseba, ki ni več zavezana k zavarovanju, tekom 12 let po dospelosti zadnje premije zopet v zavarovalno dolžnost, se ji zopet pripoznajo pridobljene, odnosno prikrajšane pravice; dokazati pa mora, da je k temu zahtevku upravičena. Ako pa stopi kdo pozneje v službo, ki je podvržena zavarovalni dolžnosti, se vračuna na zahtevo že prestana čakalnina največ za pet let. Ako pa vstopi kdo, ki je že dosegel invaliditetno rento in ni vsled tega več zavarovalni dolžnosti podvržen, zopet v zavarovalno dolžnost, se mu računajo nadaljne pravice v zvezi z že preje pridobljenimi.

Vsak zavarovanec, čegar zavarovalna dolžnost je prenehala ima pravico, da nadaljuje prostovoljno zavarovanje, seveda mora v tem slučaju sam plačevati celo spredaj navedeno premijo. Prostovoljno zavarovanje preneha, če zaostane zavarovanec s plačevanjem prispevkov za šest mesecev. Če prostovoljno zavarovanje preneha, ima zavarovanec pravico zahtevati 75% premijske rezerve, ki se je nabrala med časom prostovoljnega zavarovanja. Če pa je bil zavarovanec prej podvržen zavarovalni dolžnosti, sme zahtevati tudi plačilo onih premij brez obresti, katere je

vplačal za časa zavarovalne dolžnosti, ako ni te pravice uveljavil že ob času prenehanja zavarovalne dolžnosti. Vsak zavarovanec si lahko zveča pravice do udobnosti tega zakona, in sicer čez v zakonu samemu določeno mero potom vračunanja službenih let, ako vplača oni znesek, ki odpade kot premijska rezerva na dotična leta. Službena leta pa se morajo vračunati le na podlagi dejansko dosluženih službenih let in na podlagi plačilnega razreda v času vračunjenja, in sicer samo tekom petih let od vstopa v zavarovalno dolžnost. Potom vračunanja službenih let se more zakonita čakalnina skrajšati k večjemu za šestletno prispevanje.

Vplačevanje premij preneha v smislu zakona po 40. letih prispevanja. Spredaj navedeni plačilni prispevki so za sedaj določeni samo za dobo dvajsetih let. Premije se morajo prvega dne v mesecu naprej plačevati. Zahtevki do teh prispevkov se morajo najkasneje v treh letih uveljaviti. Odračunavati mora premije službodajalec, ki je upravičen, da na zavarovanca odpadajoči delni znesek pri izplačilu službenih prejemkov mesečno odtegne; te pravice pa se mora poslužiti tekom treh mesecev, drugače jo zgubi. Zaostale premije se morajo obrestovati s štirimi odstotki ter se jih sme z obrestmi vred izterjevati potom politične, ako pa treba — pa tudi potom sodne eksekucije. Pri prostovoljnem zavarovanju odpade izterjevanje. Pri konkurzi imajo zaostale premije ravno te prednosti, kakor davčni zaostanki. V slučaju neizterljivosti zaostankov ne izgubi zavarovanec pravice do rent, določenih po zakonu. Država prispeva na leto največ 100.000 K za vzdrževanje in upravo pokojninskega zavoda.

Službodajalci morajo tekom štirih tednov v svrhu zavarovanja prijaviti, odnosno odjaviti vsakega, ki pri njih vstopi ali izstopi iz službe ter pri tem navesti vse potrebne podatke. V to so zavezani tudi glede drugih za zavarovanje merodajnih izprememb, posebno v slučaju izpremembe plače, zavezani so pa tudi, da dovolijo pokojninskim zavodom in političnim oblastvom na licu mesta vpogled v one zapiske, iz katerih se spozna zavarovalno razmerje. Službodajalci, ki v svojih prijavah na pokojninski zavod poročajo neresnične dejanske podatke, se kaznujejo z globo 10 do 1000 K, v slučaju neizterljivosti z zaporom od onega dne do treh mesecev, ako njih dejanje ni že drugače po kazenskem zakonu kaznjivo. Določene so pa tudi občutne kazni, in sicer globe in zapor, ako se dajejo neresnična pojasnila ali predložitev potrebnih podatkov. Službodajalci, ki svojim uslužbencem pri izplačilu službenih prejemkov namenoma več odtegnejo, kakor je v zakonu določeno, ali ki z zavarovanci sklepajo pogodbe, vsled katerih se na škodo zavarovancev izključujejo ali omejujejo zakonske določbe, se kaznujejo z globo do 400 K, odnosno z zaporom do onega meseca. Take pogodbe pa seveda niso veljavne.

To so splošne določbe zavarovalnega zakona zasebnih uradnikov. K temu pridejo še določbe glede organizacije, o katerih smo že pred nekaj časom pisali nekaj malega, s katerimi se hočemo pa še enkrat podrobneje baviti.

Pomemben dan. Odvetniško in notarsko uradništvo ter organizacije tega stanu si morajo vpisati z zlatimi črkami v svoje anale 24. marca 1908, kateri dan je gotovo eden najvažnejših za ta stan v Avstriji, kolikor jih pozna stanovska zgodovina. Narodnogospodarski pododsek državnega zbora je namreč razpravljal ta dan o §§ 1 in 2. vladne zakonske predloge glede ureditve službenega razmerja trgovskih uslužbenec in zasebnih uradnikov in večina pododseka je sprejela predlog drž. poslancev dr. Kreka, dr. Ofnerja in Reumanna, da se **raztegnejo določbe tega zakona** tudi na zasebne uradnike pri zadrugah in njih zavodih, na odvetniške in notarske uslužbence (tudi na odvetniške in notarske kandidate) in na časnikarje, dočim so ti trije poslanci ostali v manjšini s svojim predlogom, naj se raztegne ta zakon tudi še na nadaljne sloje. S tem, da je narodnogospodarski pododsek sprejel tudi naš stan v zakonsko predlogo, sicer v tem trenutku še tudi nismo ščiteni po zakonu, vendar je pa že sedaj toliko kot gotovo, da prodere tako spopolnjen zakon tudi v državni zbornici in da zadobi sankejo. Boljši bodočnosti zre že danes lahko odvetniško in notarsko uradništvo nasproti, pripomogli so pa do tega največ drž. poslanci dr. Krek, dr. Ofner in Reumann, katerim mora biti za to hvaležen vsak odvetniški in notarski uradnik!

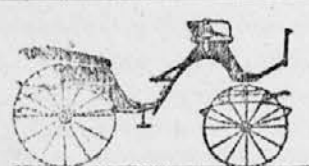
Ustanovniki in podporniki. Te dni smo razposlali na gg. šefe dopise, v katerih se jih prosi, naj podpirajo naše društvo s tem, da mu pristopijo kot ustanovniki ali podporniki. Kot prvi se je odzval g. dr. Karel Triller, odvetnik in deželni poslanec v Ljubljani, ki je pristopil društvu kot ustanovnik. Iskrena mu hvala! Da bi našel mnogo posnemalcev!

Izredni občni zbor naj bo prvi sestanek kranjskih odvetniških in notarskih uradnikov, na katerem z radostnim srcem lahko delamo načrte za svojo bodočnost! Tovariši, pomemben prevrat se bliža, zato je dolžnost vsakega društvenika, da se občnega zbora udeleži, da tam da javno duška svojemu čustvovanju!

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Le „Zvezdna“ kavina primes

iz Prve jugoslovanske tovarne za
kavine surogate v Ljubljani je
pravi slovenski izdelek.

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN
posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.
Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1' — lit.	Tropinovec navad. K 1' — lit.
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „	Brinjevec III. „ 1'40 „
II. „ 1'50 „	II. „ 1'80 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2' — „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Specijaliteta „Slovenec“ narodna grenčica
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev
od K 1' — do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1' — do K 2' — liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Etika in politika.

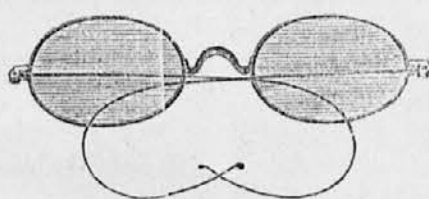
Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotlačnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec
Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogled, toplotmerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur
zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo franko.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

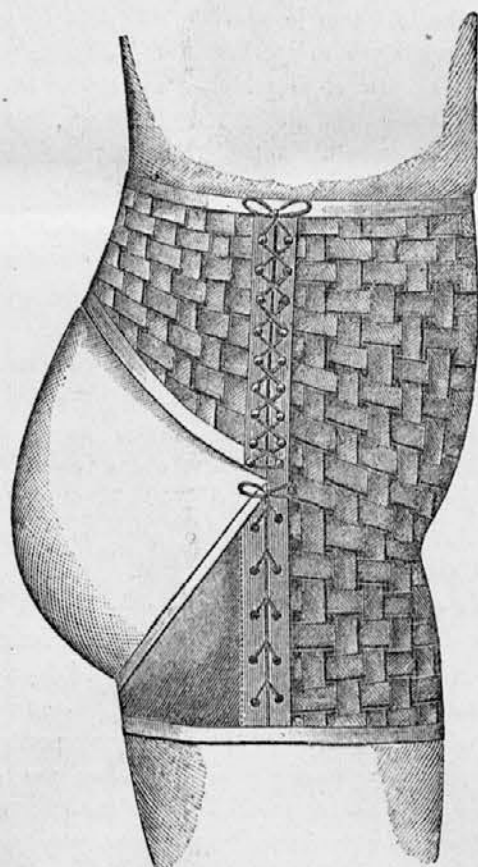
priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Izdelovatelja kirurg. instrumentov
Br. Hlavka, Ljubljana
atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavice za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:
2.000.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

priporoča promese na komunalne srečke po K 15 1/2 zrebanje 2. marea, glavni dobiček K 300.000.
promese na Tiske srečke a K 7. zrebanje 1. aprila, glavni dobiček K 180.000. Obe promesi skupaj le K 21.
obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga
po 4 1/2 %

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Reservni fond:
200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!